

FN och vissa multilaterala frågor

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas en rad motioner som bl.a. rör FN:s organisation, säkerhetsrådet och mänskliga rättighetsfrågor i ett multilateralt perspektiv. Urvalet har styrts av de motioner som väckts.

Utskottet konstaterar att FN bedriver ett centralt arbete för att upprätthålla fred, främja mänskliga rättigheter och hjälpa till vid katastrofer och konflikter. Organisationen har en särskild roll i det globala arbetet för utveckling och fattigdomsbekämpning och arbete som är inriktat på att förbättra levnadsförhållandena i världen.

Utskottet ställer sig bakom den av regeringen förda politiken på FN-området i de fall som aktualiseras av motionerna. Arbetet för att främja respekten för de mänskliga rättigheterna bör enligt utskottet utgöra en integrerad del i all utrikespolitik och i detta betänkande betonas Sveriges ansvar i detta avseende.

Utskottet kan vidare konstatera att under lång tid kunde inte FN:s stadga användas som det var tänkt, då låsningar mellan stormakterna bl.a. präglade säkerhetsrådets arbete under det kalla kriget. Utskottet anser att FN har stora möjligheter att agera, om stadgan och det befintliga regelverket används på rätt sätt. Det som krävs är i första hand att politisk vilja manifesteras från medlemsländernas sida och att de permanenta medlemmarna i säkerhetsrådet är villiga att axla sitt ansvar. Utskottet anser att det är av största vikt att FN:s medlemsstater uppfyller sina skyldigheter gentemot världsorganisationen bl.a. när det gäller finansieringen.

Utskottet kan konstatera att Sverige fäster stor vikt vid den pågående processen med att stärka och vitalisera FN, som fått ytterligare momentum genom antagandet av den s.k. millenniedeklarationen. Sverige stöder aktivt generalsekreterarens ansträngningar att genomföra reformer på en rad områden för att stärka FN, säkerhetsrådets sammansättning och arbetsmetoder, säkerställa att FN erhåller tillräckliga ekonomiska resurser i tid samt att uppnå bättre intern samordning.

Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden. I ärendet finns 28 reservationer och 3 särskilda yttranden.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	4
Redogörelse för ärendet.....	7
Ärendet och dess beredning.....	7
Skrivelsens huvudsakliga innehåll.....	7
Utskottets överväganden.....	8
1 FN:s organisation och finansiering.....	8
Utskottets ställningstagande.....	9
2 FN:s organisation – säkerhetsrådet.....	13
Utskottets ställningstagande.....	13
3 FN och mänskliga rättigheter.....	14
Utskottets ställningstagande.....	16
4 FN och internationella konventioner.....	17
Utskottets ställningstagande.....	17
5 FN och folkrätten.....	19
Utskottets ställningstagande.....	20
6 Internationella brottmålsdomstolen.....	21
Utskottets ställningstagande.....	22
7 FN – särskilda initiativ.....	23
Befolkningsfrågor.....	23
Utskottets ställningstagande.....	23
Fredsinstitutet och övervakningsstyrka.....	25
Utskottets ställningstagande.....	25
Sanktionspolitik och flygförbudszoner.....	26
Utskottets ställningstagande.....	27
Internflyktingar.....	29
Utskottets ställningstagande.....	29
8 FN-konferenser.....	30
Utskottets ställningstagande.....	31
9 Sverige i FN.....	32
Utskottets ställningstagande.....	33
10 FN-byggnadens utsmyckning.....	34
Utskottets ställningstagande.....	34
Regeringens skrivelse.....	34
Reservationer.....	35
1. FN:s organisation, punkt 1 (m).....	35
2. FN:s organisation, punkt 1 (kd).....	36
3. FN:s organisation, punkt 1 (c).....	37
4. FN:s organisation, punkt 1 (mp).....	38
5. FN och fredsfrämjande insatser, punkt 2 (c).....	39
6. FN och bidragen till den reguljära budgeten, punkt 3 (c).....	39
7. FN och bidragen till den reguljära budgeten, punkt 3 (mp).....	40
8. Säkerhetsrådet, punkt 4 (m).....	40
9. Säkerhetsrådet, punkt 4 (kd).....	41
10. Säkerhetsrådet, punkt 4 (c).....	42
11. Säkerhetsrådet, punkt 4 (mp).....	43

12. FN och mänskliga rättigheter, punkt 5 (m).....	43
13. FN och mänskliga rättigheter, punkt 5 (fp).....	44
14. FN och mänskliga rättigheter, punkt 5 (kd).....	45
15. Utbildningsinsatser kring frågor om mänskliga rättigheter, punkt 6 (kd).....	45
16. FN och internationella konventioner, punkt 7 (kd).....	46
17. Folkrätten i svensk utrikespolitik, punkt 8 (fp).....	47
18. Folkrätten i svensk utrikespolitik, punkt 8 (kd).....	49
19. Folkrätten i svensk utrikespolitik, punkt 8 (c).....	50
20. Folkrätten i svensk utrikespolitik, punkt 8 (mp).....	50
21. FN och konfliktförebyggande åtgärder, punkt 9 (v, mp).....	51
22. Kvinnors rättigheter, punkt 11 (fp, v).....	52
23. FN och befolkningsfrågor, punkt 12 (fp, v, mp).....	53
24. FN och befolkningsfrågor, punkt 12 (kd).....	53
25. Fredsinitiativ och övervakningsstyrka, punkt 13 (v).....	54
26. Internflyktingar, punkt 15 (v, mp).....	55
27. FN-konferenser, punkt 16 (mp).....	57
28. Sverige i FN, punkt 17 (kd).....	57
Särskilda yttranden.....	59
1. FN och bidragen till den reguljära budgeten, punkt 3 (fp).....	59
2. Folkrätten i svensk utrikespolitik, punkt 8 (m).....	59
3. FN och befolkningsfrågor, punkt 12 (fp).....	60
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	61
Skrivelsen.....	61
Följdmotioner.....	61
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2002.....	62

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. FN:s organisation

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:U7 yrkandena 1–6, 2002/03:U311 yrkandena 1, 3 och 4, 2002/03:U313 yrkande 31 och 2002/03:U322 yrkande 24.

Reservation 1 (m)

Reservation 2 (kd)

Reservation 3 (c)

Reservation 4 (mp)

2. FN och fredsfrämjande insatser

Riksdagen avslår motion 2002/03:U212 yrkandena 5 och 13.

Reservation 5 (c)

3. FN och bidragen till den reguljära budgeten

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:U8 yrkande 3, 2002/03:U212 yrkande 2 och 2002/03:U311 yrkandena 7–10.

Reservation 6 (c)

Reservation 7 (mp)

4. Säkerhetsrådet

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:U6, 2002/03:U7 yrkande 7, 2002/03:U212 yrkande 1, 2002/03:U276 yrkande 4, 2002/03:U311 yrkandena 2, 5 och 6 och 2002/03:U322 yrkande 22.

Reservation 8 (m)

Reservation 9 (kd)

Reservation 10 (c)

Reservation 11 (mp)

5. FN och mänskliga rättigheter

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:U8 yrkandena 5 och 9, 2002/03:U224 yrkande 3, 2002/03:U228 yrkandena 2 och 3, 2002/03:U296 yrkande 6 och 2002/03:U322 yrkande 21.

Reservation 12 (m)

Reservation 13 (fp)

Reservation 14 (kd)

6. Utbildningsinsatser kring frågor om mänskliga rättigheter

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:U284 yrkande 22 och 2002/03:U296 yrkande 1.

Reservation 15 (kd)

7. FN och internationella konventioner

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:U261 yrkandena 1 och 2 och 2002/03:U296 yrkande 2.

Reservation 16 (kd)

8. Folkkrätten i svensk utrikespolitik

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:U8 yrkande 1, 2002/03:U212 yrkande 3, 2002/03:U228 yrkandena 9 och 10, 2002/03:U296 yrkande 3 och 2002/03:U311 yrkande 11.

Reservation 17 (fp)

Reservation 18 (kd)

Reservation 19 (c)

Reservation 20 (mp)

9. FN och konfliktförebyggande åtgärder

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:U272 yrkande 7 och 2002/03:U311 yrkande 12.

Reservation 21 (v, mp)

10. Internationella brottmålsdomstolen

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:U8 yrkande 10, 2002/03:U212 yrkande 4 och 2002/03:U228 yrkandena 12 och 13.

11. Kvinnors rättigheter

Riksdagen avslår motion 2002/03:U8 yrkande 6.

Reservation 22 (fp, v)

12. FN och befolkningsfrågor

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:U8 yrkandena 4, 7 och 8 och 2002/03:U328 yrkande 16.

Reservation 23 (fp, v, mp)

Reservation 24 (kd)

13. Fredsinitiativ och övervakningsstyrka

Riksdagen avslår motion 2002/03:U249 yrkandena 1 och 2.

Reservation 25 (v)

14. Sanktionspolitik och flygförbuds zoner

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:U257 yrkande 2, 2002/03:U272 yrkandena 2–6, 8 och 9 och 2002/03:U273 yrkandena 1, 6 och 10.

15. Internflyktingar

Riksdagen avslår motion 2002/03:U286.

Reservation 26 (v, mp)

16. FN-konferenser

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:U252, 2002/03:U296 yrkande 4, 2002/03:MJ490 yrkande 3 och 2002/03:A322 yrkande 2.

Reservation 27 (mp)

17. Sverige i FN

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:U8 yrkande 2 och 2002/03:U268 yrkande 1.

Reservation 28 (kd)

18. FN-byggnadens utsmyckning

Riksdagen avslår motion 2002/03:U255.

19. Skrivelsen

Riksdagen lägger skrivelse 2002/03:83 till handlingarna.

Stockholm den 15 maj 2003

På utrikesutskottets vägnar

Urban Ahlin

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Urban Ahlin (s), Berndt Ekholm (s), Carl B Hamilton (fp), Carina Hägg (s), Birgitta Ahlqvist (s), Holger Gustafsson (kd), Lars Ohly (v), Kent Härstedt (s), Göran Lindblad (m), Anders Sundström (s), Agne Hansson (c), Kenneth G Forslund (s), Ewa Björling (m), Lotta N Hedström (mp), Björn Hamilton (m), Birgitta Ohlsson (fp) och Kaj Nordquist (s).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlas regeringens skrivelse 2002/03:83 Sverige i Förenta nationerna samt motioner som väckts med anledning av denna. I betänkandet behandlas även ett antal motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2002, vilka rör vissa andra multilaterala frågor.

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen framhålls att i det globala perspektivet är ett starkt stöd till FN det främsta uttrycket för Sveriges ansträngningar att värna internationell fred, säkerhet och utveckling. FN är unikt eftersom det är den enda organisation som har nästan alla världens länder som medlemmar, och endast FN har den bredd som krävs för den globala säkerheten. FN:s medlemmar har ett gemensamt ansvar att tillförsäkra världsorganisationen den ställning och de resurser som krävs för att FN skall kunna upprätthålla det övergripande ansvaret för internationell fred och säkerhet i en ny tid.

Säkerhetsrådet är kärnan i den internationella säkerhetsordningen. I skrivelsen framhålls att det för Sverige är angeläget att säkerställa att kampen mot terrorism bedrivs under iakttagande av rättssäkerheten, dvs. med bibehållen respekt för de mänskliga rättigheterna. Samtidigt får säkerhetsrådets förmåga att agera snabbt och effektivt mot terroristhot inte undergrävas utan organisationen måste kunna kombinera snabba och effektiva beslut med att upprätthålla respekten för individens rättssäkerhet. Främjandet av de mänskliga rättigheterna är en prioriterad fråga inom den svenska utrikespolitiken, och Sverige deltar aktivt i behandlingen av frågor om mänskliga rättigheter i FN:s generalförsamling och i kommissionen för mänskliga rättigheter.

Millennietoppmötet i New York 2000 var en milstolpe för FN. Världens stats- och regeringschefer enades om millenniedeklarationen, som stakar ut riktlinjerna för hur FN skall anpassas till det nya århundradets krav, och enighet skapades kring världssamfundets gemensamma utvecklingsmål.

Utskottets överväganden

1 FN:s organisation och finansiering

I motion 2002/03:U7 (kd) framhålls vikten av att ge stöd till det multilaterala systemet och att FN måste stärkas i alla sina grenar, men att en förutsättning för detta är att FN-systemet reformeras i grunden. Motionärerna menar att bristerna vad gäller organisation, koordinering och management är stora och skapar ineffektivitet, byråkrati och svårighet att över huvud taget få insyn i viktiga delar av FN:s verksamhet. I *yrkande 1* krävs att en omfattande, allmän översyn av FN-systemet, i första hand biståndsverksamheten och FN:s olika specialorgan. I *yrkande 2* krävs att styrelserna för de olika specialorganen måste bli mer effektiva, och i *yrkande 3* betonas att rekryteringsprinciperna till de olika organen måste komma att präglas av ökad professionalism. I *yrkande 4* framhålls att i samhället i övrigt ökar kraven på flexibilitet och snabbhet i managementkulturen och att detta bör komma att gälla även för FN. I *yrkande 5* framhålls vikten av att undvika rivalitet mellan de olika FN-organen, och i *yrkande 6* framhåller motionärerna att det civila samhället, den privata sektorn och forskningen måste ges ett större formellt inflytande i FN:s arbete.

I motion 2002/03:U8 (fp) *yrkande 3* framhålls att under 1990-talet och början av 2000-talet har det svenska biståndet varit utsatt för kraftiga nedskärningar. Sedan 1995 har svenskt bistånd minskat med ca 30 % när det gäller faktiska biståndsutbetalningar. Motionärerna tar kraftfullt avstånd från dessa nedskärningar och menar att den ryckiga budgetsituationen haft negativa konsekvenser för det multilaterala utvecklingssamarbetet. Svenska bidrag måste betalas ut i tid. Detta är särskilt angeläget med tanke på att många FN-organisationer redan har problem med att få bidragsländer att betala utlovade bidrag. Om inte Sverige uppfyller sina åtaganden riskerar förtroendet för utvecklingssamarbetet att urholkas ytterligare.

I motion 2002/03:U212 (c) *yrkande 2* liksom i motion 2002/03:U311 (mp) *yrkandena 7–10* framhålls att FN:s budget måste förstärkas för att möta de utmaningar som världsorganisationen står inför och att generalförsamlingen bör få det totala budgetansvaret för verksamheten. Medlemsavgiften bör även i fortsättningen bestämmas utifrån landets nationalinkomst och kapacitet att betala, och alla medlemsländer måste betala sina avgifter till fullo, i tid och utan villkor. De medlemsstater som inte betalar sin avgift i tid bör inte ha rösträtt förrän avgiften betalats.

Vidare krävs i motion 2002/03:U212 (c) *yrkande 5* att FN:s medlemsstater måste ta ett större ansvar för att tillförsäkra organisationen de resurser som krävs när t.ex. säkerhetsrådet beslutar om att genomföra insatser på fältet. För att göra FN:s fredsbevarande insatser slagkraftigare krävs bl.a. att militär trupp måste komma på plats snabbare och att även den civila delen av insat-

serna måste utvecklas vid sidan av den militära. I *yrkande 13* krävs vidare att FN-insatserna måste baseras på tydliga och trovärdiga mandat och att FN-systemet inte får avsvära sig sitt ansvar för internationell fred och säkerhet.

I motion 2002/03:U311 (mp) *yrkande 1* framhålls att det globala civila samhället måste ges mer inflytande och plats i FN:s verksamhet. Det civila samhället har stora möjligheter att medverka till förnyat internationellt samarbete och har t.ex. spelat en avgörande roll för tillkomsten av förbudet mot landminor och för inrättandet av den internationella brottmålsdomstolen, ICC. Motionärerna menar att det inte får råda någon tvekan om att FN skall erbjuda de frivilliga organisationerna ett partnerskap som omfattar rätten till information, tydliga former för inflytande och koordinering samt att detta måste vara en av FN:s viktigaste prioriteringar de kommande åren. Även i *yrkande 3* framhålls att det s.k. millennietoppmötet innebar ett nytt åtagande av FN:s medlemsländer att respektera FN-stadgan och utveckla världsorganisationens verksamhet i enlighet med dess syfte. Det totala ansvaret för medlemskapsprocessen bör ligga helt hos generalförsamlingen. I *yrkande 4* krävs att frivilligorganisationerna (NGO:er) bör få konsultativ status i generalförsamlingen och att FN också i större utsträckning måste söka involvera NGO:er från fattiga länder i sina program.

I motion 2002/03:U313 (c) *yrkande 31* framhålls att inom ramen för det multilaterala biståndet är det angeläget att FN förmår göra kraftsamlingar för att hantera specifika problem som ökenutbredning, erosion och andra naturkatastrofer. Motionärerna menar att FN:s kapacitet att fungera i rollen som koordinator för länder och organisationer bör vara ett prioriterat mål i utvecklingen av det multilaterala biståndet.

I motion 2002/03:U322 (m) *yrkande 24* krävs att FN bör fokusera på de uppgifter som organisationen bäst kan lösa. FN:s byråkrati måste minskas och effektiviteten stärkas till gagn för framför allt u-länderna. Organisationer som UNHCR, Unicef och vissa andra organ måste förbättra samordningen vid humanitära insatser, och t.ex. WHO bör få en betydligt starkare koordinerande roll för att bekämpa smittsamma sjukdomar.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har tidigare (bet. 2000/01:UU4 En säkerhetsordning för 2000-talet) framhållit att det finns behov av reformer inom FN på ett flertal områden. Utskottet menar att det krävs betydande förbättringar vad gäller FN:s ledningsstrukturer och att det är betydelsefullt att FN rekryterar personal med hög kompetens inom sina respektive ansvarsområden.

Utskottet konstaterar vidare att Sverige fäster stor vikt vid den pågående processen för att stärka och vitalisera FN, en process som blivit än viktigare genom antagandet av millenniedeklarationen. Sverige stöder aktivt generalsekreterarens ansträngningar att genomföra reformer på en rad områden för att förbättra FN:s arbetsmetoder, säkerställa att FN erhåller tillräckliga ekonomiska resurser i tid samt för att kunna uppnå bättre intern samordning –

inte minst mellan de olika specialorganen. Under det svenska ordförandeskapet i EU var frågan om uppföljning av millenniedeklarationen också en av de frågor som stod högst på dagordningen.

Sverige har även inom EU verkat för att ge stöd till en förstärkning och rationalisering av FN-systemet, inklusive de operativa fonderna och specialprogrammen. Sverige har även varit drivande när det gäller att tillförsäkra givarna en effektiv kontroll och insyn i både de ekonomiska processerna och rekryteringen och har betonat vikten av att sträva efter en förbättrad transparens och koordinering mellan de olika FN-organen, Bretton Woods-institutionerna, WTO och de regionala utvecklingsbankerna.

Utskottet konstaterar att FN:s generalsekreterare 2002 lade fram ett omfattande reformförslag till generalförsamlingen i rapporten "Strengthening the United Nations: An agenda for Further Change". Rapporten innehåller bl.a. 36 handlingspunkter, som alla syftar till att reformera FN och skapa en mer effektiv organisation, anpassad efter dagens globala krav. Rapporten behandlar bl.a. det civila samhällets roll och behovet av att finna ett bättre sätt för FN att tillvarata den kunskap och kapacitet som finns utanför organisationen. En förbättrad dialog med det civila samhället föreslås ske med hjälp av en expertpanel med särskilt utvalda personer som skall agera länk mellan det civila samhället och generalförsamlingen.

Reformförslaget debatterades i generalförsamlingen under dess 57:e ordinarie möte hösten 2002. Sverige agerade aktivt för att förslaget skulle godtas i sin helhet, dvs. att alla generalsekreterarens förslag skulle stödjas för att undvika risken att reformpaketet styckades upp och att man därmed öppnade för att behandlingen av vissa svårare frågor skulle förhållas och förslagen komma att försvagas. Reformpaketet antogs under hösten och förslaget att upprätta en expertpanel godkändes. Generalsekreteraren har utsett Brasiliens tidigare president, Eduardo Cardoso, att leda panelen.

FN-systemet har en viktig roll i att bistå länderna i deras kamp mot fattigdomen, och FN:s utvecklingsprogram (UNDP) har bl.a. till uppgift att koordinera det arbete som utförs av FN:s olika fackorgan i fält. Sverige har givit stöd till och aktivt argumenterat för en ökad koordinering mellan och inom FN-organen. Sådan samordning kan t.ex. ske genom gemensamma landanalyser, och genom att gemensamt ta fram underlag och information för organisationernas arbete på fältet. Utskottet menar dock att det är viktigt att betona att nationella åtgärder mot fattigdom i första hand vilar på länderna själva, och det är ett lands regering som har det yttersta ansvaret för koordineringen av biståndet.

Generalförsamlingen väljer medlemmarna till säkerhetsrådet, med undantag för de fem permanenta medlemmarna. Säkerhetsrådet rekommenderar nya medlemsländer till generalförsamlingen, och det är generalförsamlingen som genom antagandet av en resolution godtar nya medlemmar i FN. Indirekt har därigenom generalförsamlingen ett stort inflytande vad gäller medlemskapsprocessen i FN. Sverige arbetar för att säkerhetsrådet skall utvidgas och för att generalförsamlingens arbetssätt skall vitaliseras.

Utskottet har inhämtat att det inom den nordiska FN-dialogen diskuteras hur generalsekreterarens möjlighet att genomföra de ovan nämnda handlingspunkterna bäst kan stödjas, och Sverige är en av de ledande aktörerna för arbetet med att försöka revitalisera FN:s generalförsamling. Arbetet handlar bl.a. om att försöka minska antalet resolutioner som upprepas varje år men syftar även till att vitalisera debatterna i församlingen.

Genom att Sverige är en av de tio största biståndsgivarna inom det humanitära området har det funnits en särskild möjlighet att aktivt och med eftertryck driva frågan om en effektiv samordning. Sverige gav stöd åt bildandet av OCHA, som samordnar FN:s humanitära insatser, och är en av de största bidragsgivarna till detta kontor.

Med vad som ovan anförts anser utskottet att de frågor som motionerna väckt är besvarade och avstyrker därmed motionerna 2002/03:U7 (kd) yrkandena 1–6, 2002/03:U311 (mp) yrkandena 1, 3 och 4, 2002/03:U313 (c) yrkande 31 samt 2002/03:U322 (m) yrkande 24.

Utvecklingen av fredsfrämjande insatser har gått mot alltmer komplexa operationer. Många av dagens konflikter kräver insatser med ett brett spektrum av åtgärder. Detta kan inkludera allt från institutionellt bistånd i syfte att bygga upp en fungerande demokratisk rättsstat, konfliktlösnings- och försöningsarbete, liksom förtroendeskapande åtgärder genom traditionell fredsövervakning. I kraft av sitt stadgeenliga ansvar för internationell fred och säkerhet har FN en huvudroll i det internationella samfundets fredsfrämjande verksamhet. Organisationen förmår emellertid inte att genomföra mer omfattande militära insatser, särskilt sådana med fredsframtvängande inslag. Detta nödvändiggör en rollfördelning som innebär ett större mått av samverkan mellan FN, regionala organisationer och frivilliga koalitioner.

Under senare år har de civila insatserna fått allt större betydelse, t.ex. sådana som syftar till att bygga upp en civil administration och där uppgiften i vissa fall varit att upprätta hela kedjan av rättsinstanser, inklusive åklagare och domare. Detta har bl.a. gjorts i Kosovo och Östtimor. För att kunna anpassa FN:s fredsbevarande verksamhet till de nya kraven, sammankallade FN:s generalsekreterare en rådgivande grupp under ledning av den tidigare algeriske utrikesministern Lakhdar Brahimi. Gruppen fick i uppdrag att göra en översyn av FN:s verksamhet för fred och säkerhet samt att ta fram rekommendationer för att förbättra de framtida insatserna. Bland de viktigare slutsatserna som gruppen presenterade i sin rapport var behovet av att få trupp på plats snabbt, ett tydligare mandat för de fredsbevarande insatserna och vikten av regelbundna konsultationer mellan truppbidragarländerna och säkerhetsrådet. Vidare underströks vikten av koordinering mellan berörda avdelningar inom FN och att från början skapa en helhetssyn på alla aspekterna av en operation. Brahimirapportens rekommendationer har resulterat i att sekretariatets avdelning för fredsbevarande operationer (DPKO) har fått en nära nog 50-procentig ökning av sin personal, och därmed en förstärkning av förmågan att planera och leda de fredsbevarande operationerna. För att lösa frågan om snabbare framgruppering av fredsbevarande trupp har möj-

ligheten av ett närmare samarbete med regionala aktörer diskuterats, bl.a. mellan EU och FN, där tanken är att EU skulle kunna bidra med snabbinsatsstyrkor i det glapp som uppstår från den stund säkerhetsrådet fattar ett beslut till dess att FN-trupp kan vara på plats. Delvis som ett svar på Brahimirapporten togs under det svenska EU-ordförandeskapet viktiga steg mot ett fördjupat samarbete mellan EU och FN. Inledningsvis har fyra samarbetsområden identifierats: konfliktförebyggande, militär respektive civil krishantering, samt regional krishantering.

Med vad som ovan anförts anser utskottet att de frågor som motionen väckt är besvarade och avstyrker därmed motion 2002/03:U212 (c) yrkandena 5 och 13.

Medlemsstaternas skyldighet att bidra till FN:s finanser slås fast i artikel 17 i FN-stadgan. Där anges även att den andel av den reguljära budgeten som olika medlemsländer har att erlagga, den s.k. bidragsskalan, fastställs av generalförsamlingen. En grundtanke bakom bidragsskalan är att FN:s medlemsstater skall bidra till organisationens finanser i proportion till sin respektive betalningsförmåga, mätt som ett lands andel av världs-BNP under en viss tidrymd. Utskottet menar att även detta är en viktig princip att hålla fast vid.

Utskottet anser att det är viktigt att löften om bidrag till FN-organisationerna infrias och att planerliga betalningar sker på ett sätt som möjliggör en långsiktig planering inom FN. En grundläggande princip är att medlemsstaterna skall betala sina bidrag i tid, fullt ut och utan villkor. FN har under det senaste årtiondet haft stora problem med medlemmars bristande betalningsdisciplin. Bland annat har USA under flera år hållit inne sitt bidrag till FN och ställt villkor för att betala. Ett av den amerikanska kongressens huvudmotiv för detta har varit att driva fram reformer av FN. Efter den 11 september har relationerna mellan USA och FN emellertid förbättrats och kongressen har beviljat stora utbetalningar till världsorganisationen. Därmed har en betydande del av den amerikanska skulden betalats.

Utskottet anser att generalförsamlingen bör ha ett avgörande inflytande vad gäller fastställande av FN:s budget. Budgetförslaget bereds i olika kommittéer och läggs fram i generalförsamlingen för diskussion och beslut. De medlemsstater som har utestående skulder till FN som motsvarar summan av de två senaste årens bidrag förlorar enligt FN-stadgans artikel 19 rösträtten i generalförsamlingen. Dock kan generalförsamlingen låta en medlem rösta om den övertygat sig om att de uteblivna betalningarna beror på omständigheter bortom medlemsstatens kontroll. Utskottet menar att Sverige även i fortsättningen, bilateralt och tillsammans med övriga EU-medlemsländer, bör verka för ovillkorlig betalning av medlemsavgifterna till FN och driva kravet på en sträng tillämpning av bestämmelsen i artikel 19.

Med vad som ovan anförts anser utskottet att de frågor som via motioner väckts i denna del är besvarade och avstyrker därmed motionerna 2002/03:U8 (fp) yrkande 3, 2002/03:U212 (c) yrkande 2 samt 2002/03:U311 (mp) yrkandena 7–10.

2 FN:s organisation – säkerhetsrådet

I motion 2002/03:U6 (m) framhålls att det i en ny världsordning inte längre är rimligt att FN:s arbete i så hög grad är uppbyggt kring de styrkeförhållanden som uppstod i världen efter andra världskriget. Motionärerna menar att FN-organisationen måste anpassas till 2000-talet. För att överleva och fungera måste världsorganisationen moderniseras, och Sverige måste i det pågående reformarbetet inom FN kraftfullt verka för att vetorätten i säkerhetsrådet avskaffas.

Även i motion 2002/03:U7 (kd) yrkande 7 framhålls att Sverige bör ta initiativ till en reformering av säkerhetsrådets sammansättning, beslutsregler och vetorätt. Liknande synpunkter framförs i motion 2002/03:U212 (c) yrkande 1, där motionärerna konstaterar att FN:s beslutsförmåga ibland har blockerats på grund av att de permanenta medlemmarna i säkerhetsrådet haft skilda uppfattningar om vilka åtgärder som borde vidtas i vissa situationer. De permanenta rådsmedlemmarna har ibland missbrukat sin vetorätt, och Sverige bör därför verka för att vetorätten i säkerhetsrådet avskaffas och att säkerhetsrådet breddas och görs mer representativt.

I motion 2002/03:U276 (mp) yrkande 4 kräver Miljöpartiet att Sverige explicit måste påverka världsoptionen genom att påtala vikten av att FN och den internationella rättsordningen inte undermineras. USA får inte ställa sig ovanför den internationella rätten och pressa fram en resolution om krig som enda alternativ till ett regimskifte i Irak.

I motion 2002/03:U311 (mp) yrkande 2 krävs en diskussion inom FN om säkerhetsrådets sammansättning och befogenheter. Motionärerna menar att säkerhetsrådet måste reformeras och vägledas av helt nya principer. Sverige måste ta initiativet i denna fråga; bland de förslag som bör övervägas är att öka antalet medlemmar från 15 till 24. I yrkande 5 framhålls att på sikt borde alla medlemmar i säkerhetsrådet väljas direkt av generalförsamlingen och i yrkande 6 att de permanenta platserna i säkerhetsrådet, liksom vetorätten, avskaffas.

I motion 2002/03:U322 (m) yrkande 22 framhålls att FN:s förmåga att förebygga kriser och krig eller att tvinga fram fredliga förhållanden har varit svag på grund av att vetorätten vid flera tillfällen blockerat möjligheterna för medlemsstaterna att följa FN-stadgans principer. Det är därför viktigt att stärka säkerhetsrådets förmåga att fatta beslut, och en reformering av FN-stadgan måste genomföras.

Utskottets ställningstagande

Utskottet menar att FN:s säkerhetsråd är kärnan i den internationella rättsordningen och att arbetet med att reformera rådet måste komma att fokusera på att nå enighet om ökad öppenhet och effektivitet i rådets arbete, samt att skapa en medlemskrets som bättre speglar dagens värld. De ständiga medlemmarna har ett särskilt ansvar för rådets förmåga att agera. Utskottet menar att de så långt som möjligt bör avstå från att använda vetorätten eller att hota

med detta. Sverige förespråkar en överenskommelse mellan de permanenta medlemmarna om en självpåtagen begränsning av vetorätten och att den på sikt helt avskaffas.

Utskottet konstaterar vidare att under lång tid kunde inte FN:s stadga användas som det var tänkt då låsningar mellan stormakterna i hög grad präglade rådets arbete under det kalla kriget. Efter det kalla krigets slut har förhållandena förändrats och FN har nu stora möjligheter att agera, förutsatt att stadgan och det befintliga regelverket används på rätt sätt. I första hand krävs dels politisk vilja från medlemsländernas sida, dels att de permanenta medlemmarna i säkerhetsrådet tar det speciella ansvar som ett medlemskap innebär.

Utskottet konstaterar att en reform av säkerhetsrådet måste innebära en ökad representation av utvecklingsländerna samt en bättre balans i den geografiska spridningen bland säkerhetsrådets medlemsstater. Alla FN:s medlemsstater har att vinna på en reform som kan leda till ett mer representativt säkerhetsråd. En sådan reform bör dock lämna utrymme för en senare översyn så att säkerhetsrådet fortsättningsvis lättare kan anpassas till en föränderlig värld.

Sverige deltar aktivt i FN:s arbetsgrupp för säkerhetsreformfrågor (OEWG) för att få till stånd en snar reform både av antalet medlemmar och av arbetsformerna i säkerhetsrådet. Då frågan om en reform av säkerhetsrådet debatterades i generalförsamlingen under hösten 2002 valde Sverige att, i stället för att traditionsenligt stå bakom ett nordiskt anförande, framföra ett nationellt tal där argumenten fördes fram för en partiell utvidgning i närtid med ett antal icke permanenta medlemmar, och med en översyn om 10–15 år.

Utskottet understryker avslutningsvis i denna del vikten av att FN, säkerhetsrådet och den internationella rättsordningen inte undermineras, och att enstaka länder eller grupper av länder inte ställer sig över den internationella rätten.

Med vad som ovan anförts anser utskottet att de frågor som motionsledes väckts är besvarade och avstyrker därmed motionerna 2002/03:U6 (m), 2002/03:U7 (kd) yrkande 7, 2002/03:U212 (c) yrkande 1, 2002/03:U276 (mp) yrkande 4, 2002/03:U311 (mp) yrkandena 2, 5 och 6 samt 2002/03:U322 (m) yrkande 22.

3 FN och mänskliga rättigheter

I motion 2002/03:U8 (fp) yrkande 5 liksom i motion 2002/03:U228 (fp) yrkande 3 framhålls att främjandet av de mänskliga rättigheterna är en av FN:s mest angelägna uppgifter. Enligt motionärerna bör Sverige intensifiera sitt arbete för att försvara och förbättra skyddet för de mänskliga rättigheterna. Detta bör göras genom de internationella organisationer där Sverige har möjlighet att påverka verksamheten, som i FN, EU och Världsbanken. Det bör också ske inom ramen för Sveriges bilaterala samarbete med andra länder. I

motion 2002/03:U8 (fp) yrkande 9 konstaterar motionärerna att regeringen i skrivelsen lämnar en redogörelse för FN-frågor för tiden 2000–2002. Motionärerna framhåller att i FN:s kommission för de mänskliga rättigheterna (MRK) har, efter årsskiftet, Libyen utsetts till ordförandeland, och detta är till stor skada för trovärdigheten för FN-arbete med de mänskliga rättigheterna. Förspelet till detta beslut tycks till stor del ha ägt rum under 2002, och motionärerna menar att det är en brist i skrivelsen att regeringen inte redogör för de svenska positionerna och det svenska agerandet i den process som lett fram till denna situation.

I motion 2002/03:U224 (m) yrkande 3 liksom i motion 2002/03:U322 (m) yrkande 21 understryks att de mänskliga rättigheternas universalitet måste vara en hörnsten i svensk utrikespolitik. Svenskt bistånd skall inte utgå till statsmakter som grovt och systematiskt kränker de mänskliga rättigheterna och förtrycker sina medborgare. Sverige skall inom ramen för EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik betona kravet på mänskliga rättigheter och demokrati. Sverige bör kräva att man i FN:s generalförsamling årligen får en rapport om och genomför en årlig debatt om läget beträffande mänskliga rättigheter och demokrati i medlemsländerna.

I motion 2002/03:U228 (fp) yrkande 2 understryks att ett demokratiskt styrelseskick är det enda styrelseskick som är människan värdigt. Demokrati utgör på flera sätt grunden för etablerandet av mänskliga rättigheter, och Sverige bör intensifiera sitt arbete med att försvara och förbättra skyddet för de mänskliga rättigheterna. Detta bör göras dels genom de internationella organisationerna, dels genom Sveriges bilaterala samarbete med andra länder.

En grundläggande utbildning för alla människor är nödvändig för att de skall bli medvetna om sina rättigheter. I motion 2002/03:U284 (kd) yrkande 22 framhålls att utbildning är nödvändig eftersom den i sig kan lägga grunden för att människor skulle våga kräva att deras medborgerliga rättigheter tillgodoses. Undervisningen måste innehålla värden som främjar ett demokratiskt tänkande och som utgår från att alla grupper och individer i samhället har lika värde.

I motion 2002/03:U296 (kd) yrkande 1 framhålls att brott mot mänskliga rättigheter sker i alla länder – Sverige är inget undantag. Det behövs en fördjupad diskussion om rättigheternas värde och giltighet, liksom om hur de skall främjas i praktiken – även i Sverige. I yrkande 6 konstateras att de stater som skriver under olika MR-konventioner förbinder sig att garantera att medborgarnas rättigheter respekteras i respektive land. Eftersom det i många länder förekommer grova kränkningar av de mänskliga rättigheterna har det vuxit fram ett behov av en förstärkning av internationella övervakningsmekanismer, vars uppgift är att bevaka att konventionsstaterna efterlever sina förpliktelser.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att situationen beträffande de mänskliga rättigheterna i världen debatteras årligen inom FN. Diskussionerna förs främst i generalförsamlingens tredje utskott och i kommissionen för mänskliga rättigheter (MRK). Både inför generalförsamlingens möte och inför MRK:s session utarbetas rapporter som närmare beskriver situationen i ett stort antal länder vad gäller något specifikt tema, t.ex. tortyr, diskriminering och dödsstraff.

Utskottet konstaterar att valet av Libyen som ordförande i årets kommission för mänskliga rättigheter (MRK) föregicks av omfattande konsultationer, främst mellan olika regionala grupperingar. Själva valet genomfördes den 20 januari 2003 och detta val, liksom en värdering av det libyska ordförandeskapet, kommer att redovisas i regeringens skrivelse som täcker perioden 2003. Libyen gör sig skyldigt till grova och omfattande kränkningar av de mänskliga rättigheterna, men beslutet om det libyska ordförandeskapet är en del av FN-systemets roterande beslutsordning och organisation. Sveriges och även EU:s inflytande över denna process var mycket begränsad.

Skyddet av mänskliga rättigheter är enligt FN-stadgan en av FN:s främsta uppgifter och en del av arbetet för att skapa internationell fred och säkerhet. Säkerhetsrådet har därför ett mandat att agera mot de grova kränkningar av de mänskliga rättigheterna som hotar freden. Utskottet har tidigare konstaterat att Sverige aktivt stödjer FN:s generalsekreterares ansträngningar att – inom ramen för det konfliktförebyggande arbetet – få säkerhetsrådet att ta ett större ansvar i dessa frågor. Detta kan bl.a. komma att kräva en förstärkning av de nuvarande övervakningsmekanismerna, som bl.a. har till uppgift att bevaka att konventionsstaterna efterlever sina förpliktelser.

Med vad som ovan anförts anser utskottet att de frågor som motionerna väckt är besvarade och avstyrker därmed motionerna 2002/03:U8 (fp) yrkandena 5 och 9, 2002/03:U224 (m) yrkande 3, 2002/03:U228 (fp) yrkandena 2 och 3, 2002/03:U296 (kd) yrkande 6 samt 2002/03:U322 (m) yrkande 21.

Utskottet konstaterar att regeringen i januari 2003 överlämnade en skrivelse till riksdagen (skr. 2001/02:83) ”En nationell handlingsplan för de mänskliga rättigheterna”. Av handlingsplanen framgår att regeringen avser att med jämna mellanrum återkomma till riksdagen för att samlat redovisa hur arbetet med mänskliga rättigheter på nationell nivå fortskrider. Genomförandet av handlingsplanen innebär bl.a. att myndigheter med särskilt ansvar för mänskliga rättigheter, liksom kommuner och landsting, kommer att uppmärksammas på sitt ansvar. För detta krävs utbildning, och det är viktigt att kunskapen om mänskliga rättigheter stärks hos dessa aktörer. Den nya myndigheten Forum för levande historia, som inrättas i juni 2003, kommer bl.a. att spela en viktig roll när det gäller sådana utbildningsinsatser.

Information till allmänheten om mänskliga rättigheter är en betydelsefull uppgift, och utskottet har inhämtat att regeringen planerar att utarbeta en informationsstrategi om mänskliga rättigheter med information om vilka

aktörer i det svenska samhället som arbetar med dessa frågor. Den hemsida om mänskliga rättigheter som lanserades för snart ett år sedan är ett led i detta arbete.

Internationellt verkar regeringen för att öka kunskapen om de mänskliga rättigheterna bland såväl civil som militär personal inom FN liksom i regionala organisationer som OSSE. Sverige stödjer också genom sitt multilaterala och bilaterala bistånd utbildning av nyckelgrupper som t.ex. polis och åklagare i samarbetsländer och ger vidare stöd till insatser som genomförs av högkommissarien för mänskliga rättigheter, för insatser för att främja och förbättra kunskapen om de mänskliga rättigheterna i de olika FN-organen.

Med vad som ovan anförts anser utskottet att de frågor som motionerna väckt är besvarade och avstyrker därmed motionerna 2002/03:U284 (kd) yrkande 22 samt 2002/03:U296 (kd) yrkande 1.

4 FN och internationella konventioner

Den 21 december 1965 antogs i New York en internationell konvention om avskaffandet av alla former av rasdiskriminering. Konventionen förespråkar förbud mot rasistiska och fascistiska organisationer. Enligt motion 2002/03:U261 (fp) yrkande 1 behöver 1965 års konvention revideras och utvidgas så att den inbegriper alla typer av hatpolitik. Motionären menar att det är tydligt att det inte enbart är högerextrema hot som underminerar demokratin i världen utan att vänsterns extrema tendenser spelar en allt större roll i de sammanstötningar som försöker stoppa det internationella samarbetet. Vidare krävs, i yrkande 2, att aktiva politiker och alla andra medborgare har en plikt att stå upp mot våldet, att fördöma allt tal och alla handlingsplaner som bygger på hat och våld.

I motion 2002/03:U296 (kd) yrkande 2 framhålls att Sverige ofta nämns som ett mönsterland vad gäller mänskliga fri- och rättigheter. Sverige har gott rykte vad gäller utarbetandet av nya konventioner för mänskliga rättigheter och i regel också att snabbt ratificera dem. Sverige har emellertid endast givit Europarådets konvention om skydd för de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna status som lag. Att upphöja viktig konventionstexter till lag skulle innebära att svenska medborgare skulle kunna få påstådda kränkningar mot de mänskliga rättigheterna prövade i Högsta domstolen. Motionärerna menar att den svenska regeringen bör redovisa vilka internationella konventioner och tilläggsprotokoll som Sverige inte har ratificerat och återkomma med tydliga förklaringar om anledningen till detta.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att principen om icke-diskriminering bildar basen för hela det system av rättsregler som skapats för de mänskliga rättigheterna. I FN:s konvention om de medborgerliga och politiska rättigheterna stadgas att

ingen åtskillnad får göras på grundval av ras, hudfärg, kön, språk, religion, politisk eller annan åsikt, nationellt eller socialt ursprung, egendom, härstamning eller annan ställning.

Vid FN:s världskonferens mot rasism, främlingsfientlighet och relaterad intolerans 2001 rekommenderades FN:s kommission för mänskliga rättigheter att förbereda kompletterande internationella regler för att stärka det internationella instrumentet mot rasism, rasdiskriminering, främlingsfientlighet och relaterad intolerans i alla dess aspekter. Denna översyn kommer att inledas under år 2003. FN:s MR-kommission har tillsatt särskilda tematiska rapportörer mot såväl rasism som mot religiös intolerans. Dessa kommer att utarbeta rapporter till MR-kommissionen (MRK) och till FN:s generalförsamling.

Vid den nyligen genomförda IPU-konferensen i Chile togs beslut om att verka för att Förenta Nationerna skall utvidga 1965 års konvention om rasdiskriminering till att även täcka alla former av politiska aktiviteter som har sitt ursprung i hat och våld.

Frågor om rasism, främlingsfientlighet och diskriminering har fått ökad uppmärksamhet inom EU-samarbetet. I artikel 29 i fördraget om EU sägs att unionens mål skall vara att ge medborgarna en hög säkerhetsnivå genom att bland medlemsstaterna utforma gemensamma insatser på områdena polis-samarbete och straffrättsligt samarbete samt genom att förebygga och bekämpa rasism och främlingsfientlighet. Genom Amsterdamfördragets artikel 13 ges rådet befogenhet att vidta lämpliga åtgärder för att bekämpa diskriminering på grund av kön, ras, etniskt ursprung, religion eller övertygelse, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning. Sedan 1997 finns Europeiskt centrum för övervakning av rasism och främlingsfientlighet, vars primära uppgift är att förse EU:s medlemsländer med objektiva, tillförlitliga och jämförbara uppgifter om rasism, främlingsfientlighet och antisemitism.

År 2001 var FN:s år för dialog mellan civilisationer. I december debatterade generalförsamlingen vikten av dialog mellan civilisationer, och en resolution antogs med Sverige och EU som medförslagsställare.

Utskottet konstaterar att Sverige fäster stor vikt vid ett fungerande system för internationell uppföljning vad avser staters efterlevnad och respekt för de mänskliga rättigheterna. Under det senaste årtiondet har ett mycket stort antal stater anslutit sig till de olika konventionerna, och därigenom också förpliktat sig att inkomma med årliga rapporter till FN:s övervakningskommittéer.

Utskottet konstaterar vidare att det för Sverige är en självklarhet att uppfylla sina konventionsåtaganden liksom alla åtaganden i enlighet med deklARATIONER och handlingsplaner antagna vid internationella FN-konferenser. Uttryck härför är bl.a. den nationella handlingsplanen för mänskliga rättigheter liksom den nationella handlingsplanen mot rasism, främlingsfientlighet, homofobi och diskriminering.

Med vad som ovan anförts anser utskottet att de frågor som motionerna väckt är besvarade och avstyrker därmed motionerna 2002/03:U261 (fp) yrkandena 1 och 2 samt 2002/03:U296 (kd) yrkande 2.

5 FN och folkrätten

I motion 2002/03:U8 (*fp*) *yrkande 1* framhålls att Sveriges aktiva medlemskap i FN är ett av fundamenten för svensk utrikespolitik. Sverige har under flera decennier drivit en aktiv biståndspolitik, bl.a. i kampen mot apartheid i Sydafrika, men även stora ideella insatser runt om i världen genom enskilda organisationer. Sverige har också försökt vara en fristad för förföljda människor. Motionärerna menar att det är ett bekymmer att folkrätten allt oftare åberopas av odemokratiska makthavare som argument för att de skall få fortsätta att ostört förfölja och mörda sina egna medborgare. Sverige bör därför gå i spetsen för en fortsatt förnyelse av folkrätten och bedriva en aktiv människorättspolitik.

I motion 2002/03:U212 (*c*) *yrkande 3* framhåller motionärerna att det är av stor vikt att kontinuerligt följa upp de åtaganden som gjorts och görs vid FN:s konferenser. Målet måste vara att konventioner och avtal naturligt och integrerat skall utgöra normer som genomsyrar överstatliga, storregionala eller nationella överenskommelser och lagstiftning, och Sverige bör mer aktivt verka för att den globala rättsnorm som FN-systemet representerar stärks.

I motion 2002/03:U228 (*fp*) *yrkande 9* framhålls att främjandet av de mänskliga rättigheterna är en av FN:s mest angelägna uppgifter. Folkrätten har varit och är ett viktigt instrument i byggandet av en fredligare värld. Fredliga konfliktlösningsmekanismer måste utvecklas vidare. FN är fortfarande den enda organisation som med någon auktoritet kan tala på hela mänsklighetens vägnar och därför behöver världen FN, men FN-systemets brister måste erkännas och hanteras. I *yrkande 10* krävs att Sverige bör gå i spetsen för en fortsatt förnyelse av folkrätten så att den entydigt blir ett stöd för enskilda individers grundläggande rättigheter.

I motion 2002/03:U272 (*v*) *yrkande 7* framhålls att den svenska regeringen måste verka för att FN utarbetar metoder och andra typer av sanktioner mot stater som begår brott mot folkrätten eller mot de mänskliga rättigheterna. Utvecklingen i t.ex. Irak har främst drabbat oskyldiga i stället för dem som är ansvariga för brotten.

I motion 2002/03:U296 (*kd*) framhålls att folkrätten består av en samling internationella traktater, konventioner, förklaringar, resolutioner och av sedvanerätt. Folkrätten har traditionellt sett utgått från avtal mellan stater, och på senare år har principer om mänskliga rättigheter fått allt starkare gehör. Motionärerna menar, i *yrkande 3*, att Sverige aktivt måste driva en förnyad folkrätt med människan i centrum och där mänskliga rättigheter uppvärderas.

I motion 2002/03:U311 (*mp*) *yrkande 11* framhålls att FN måste spela en mycket mer aktiv roll för fred, säkerhet och nedrustning i världen. FN måste som organisation skifta fokus till att förebygga krig och svältkatastrofer mer än att, som i dag, komma in i processen först när katastroferna är ett faktum. I *yrkande 12* krävs att icke-våldsprincipen måste bli den huvudprincip som

all konflikthantering utgår från och endast i enstaka fall, då alla andra möjligheter till fredlig konflikthantering är uttömda, bör militära ingripanden kunna genomföras.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att svensk utrikespolitik skall främja respekten för de mänskliga rättigheterna. Omsorgen om och försvaret av de mänskliga rättigheterna är en integrerad och central del av den svenska utrikespolitiken. Den präglar Sveriges agerande i globala och regionala forum och genomsyrar de bilaterala kontakterna med andra länder.

Genom en integrering av de mänskliga rättigheterna i utvecklingssamarbetet verkar Sverige för att dessa respekteras, skyddas, främjas och tillgodoses i samarbetsländerna. De mänskliga rättigheterna utgör samtidigt en standard för innehåll och arbetssätt vad gäller utveckling, genomförande och utvärdering av det svenska utvecklingssamarbetet. Genom att anamma ett människorättsperspektiv tillförs ett särskilt värde till utvecklingssamarbetet eftersom den enskilda individen därmed ställs i centrum. Som medlem i FN har Sverige enligt FN-stadgans artiklar 55 och 56 förbundit sig att vidta åtgärder i samarbete med organisationen för att främja allmän aktning och respekt för mänskliga rättigheter och grundläggande friheter för alla, utan åtskillnad med avseende på ras, kön, språk eller religion.

De mänskliga rättigheterna är en del av folkrätten, och Sverige fäster sedan gammalt stor betydelse vid att alla stater respekterar folkrätten. Att folkrätten i sin helhet upprätthålls är särskilt viktigt för små och medelstora stater. Förtryck och kränkningar av individens rättigheter leder ofta till instabilitet och väpnad konflikt såväl inom som mellan länder och kan i förlängningen få konsekvenser för internationell fred och säkerhet. Utskottet konstaterar att Sveriges strävan är att främja respekten för de mänskliga rättigheterna därmed också har en säkerhetspolitisk bevekelsegrund.

Utskottet har tidigare konstaterat att Sverige aktivt driver en linje – i FN:s kommission för de mänskliga rättigheterna liksom i andra FN-organ – som kan sägas innebära en förnyad folkrätt med människan i centrum där de mänskliga rättigheterna uppvärderats. Utskottet menar vidare att arbetet med att förnya folkrätten och stärka de mänskliga rättigheterna måste intensifieras, och att Sverige på ett positivt sätt har drivit på en förnyelseprocess, och bl.a. varit mycket aktivt vad gäller inrättandet av den permanenta internationella brottmålsdomstolen. Sverige har även i FN:s generalförsamling framhållit att staters suveränitet inte kan användas som sköld mot grova kränkningar av mänskliga rättigheter.

Med vad som ovan anförts anser utskottet att de frågor som motionerna väckt är besvarade och avstyrker därmed motionerna 2002/03:U8 (*fp*) yrkande 1, 2002/03:U212 (*c*) yrkande 3, 2002/03:U228 (*fp*) yrkandena 9 och 10, 2002/03:U296 (*kd*) yrkande 3 och 2002/03:U311 (*mp*) yrkande 11.

Utskottet konstaterar vidare att Sverige sedan flera år mycket aktivt verkat för att stärka FN:s kapacitet för konfliktförebyggande verksamhet. Sverige har också varit pådrivande när det gäller utvecklingen av praktiska förebyggande icke-våldsinstrument inom FN-systemet, t.ex. i form av vapeninspektionsregimer som Unmovic i Irak eller genom sanktionsregimer. Sverige har bl.a. under 2002 och 2003 lett arbetet i den s.k. Stockholmsprocessen för att utveckla riktlinjer för en effektivare användning av riktade sanktioner som ett förebyggande instrument.

Utskottet konstaterar vidare att när säkerhetsrådets beslut inte åtlöds kan rådet vidta olika åtgärder för att få besluten genomförda, t.ex. kan ärendet hänvisas till Internationella domstolen för ett rådgivande yttrande. Om ett land hotar eller bryter den internationella freden eller begår en våldshandling, kan rådet införa ekonomiska och andra sanktioner. Det kan också godkänna användning av våld, som slutlig utväg när andra fredliga medel att lösa tvisten har prövats och visat sig verkningslösa.

Sverige är ett av de länder som leder processen inom FN:s generalförsamling avseende en ny resolution om konfliktförebyggande åtgärder och som syftar till att vidareutveckla riktlinjerna för FN:s arbete inom detta område. Inom FN-systemet verkar Sverige också för en mer systematisk samordning och uppföljning av ett tidigt varningssystem inom det konfliktförebyggande arbetet. Inom ramen för FN:s fredsbevarande och fredsbyggande insatser har Sverige även aktivt verkat för en utveckling av de civila komponenterna i dessa insatser. I syfte att förbättra Sveriges kapacitet att bidra med expertis på det civila området har ett samverkanscentrum för katastrof- och fredsinsatser upprättats i Kramfors, den s.k. Folke Bernadotte-akademien. Akademiens huvuduppgift är utbildning och samträning för genomförande av fredsmissioner och katastrofinsatser. Sverige arbetar också för att stärka det internationella samfundets kapacitet att förhindra spridningen av lätta vapen och har bl.a. deltagit aktivt i arbetet med att utveckla FN:s handlingsprogram för lätta vapen.

Med vad som ovan anförts anser utskottet att de frågor som motionerna väckt är besvarade och avstyrker därmed motionerna 2002/03:U272 (v) yrkande 7 samt 2002/03:U311 (mp) yrkande 12.

6 Internationella brottmålsdomstolen

I motion 2002/03:U8 (fp) yrkande 10 konstateras att i juli 1998 undertecknade 120 länder ett avtal om att inrätta en oberoende internationell brottmålsdomstol (ICC). Beslutet att inrätta domstolen är ett av de senaste årens framsteg på området för mänskliga rättigheter. När 60 länder ratificerat Romstadgan kunde arbetet i domstolen inledas, och den trädde i kraft den 1 juli 2002. Under hösten 2002 föreslog USA att samtliga EU-länder och anslutningsländer skulle ingå bilaterala avtal med syftet att inte överlämna varandras medborgare till domstolen. Motionärerna framhåller att detta är oacceptabelt och att inget lands medborgare skall kunna undantas från att

åtalas och ställas till svars inför domstolen. Sverige bör därför fortsätta att arbeta för att domstolens befogenheter inte inskränks och att Romstadgan upprätthålls i full utsträckning. Liknande krav framförs även i motion 2002/03:U228 (fp) yrkande 12, där motionärerna kräver att Sverige bör driva på att fler stater, inklusive USA, ratificerar Romstadgan om ICC och, i yrkande 13, att Sverige enskilt och i EU-sammanhang bör vara pådrivande i arbetet med att verka för att fler stater ratificerar Romstadgan och att Sverige bör verka mot att EU-länder ingår bilaterala överenskommelser med USA om att inte kunna åtala amerikanska militärer och diplomater i ICC.

I motion 2002/03:U212 (c) yrkande 4 framhålls att FN:s medlemsstater måste stötta och tillhandahålla erforderliga personella, ekonomiska och andra resurser till de institutioner som vuxit fram inom FN-systemet, som t.ex. Internationella brottmålsdomstolen. Motionärerna menar att det är mycket allvarligt att USA ställt sig utanför ICC och att Sverige bör motverka under-tecknandet av bilaterala avtal som garanterar amerikanska medborgare immunitet i ICC.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att Sverige var mycket aktivt under förhandlingsprocessen och som 36:e stat ratificerade stadgan för ICC.

I juni 2000 antog EU:s ministerråd under svenskt ordförandeskap en gemensam ståndpunkt, som omfattar en rad åtgärder som unionen skall vidta för att stödja domstolen. Bland annat skall unionen ge stöd och hjälp till andra stater att ratificera och implementera stadgan samt stödja ansträngningarna att etablera själva domstolen. Vidare skall EU ta upp frågan om ratifikation av stadgan till ICC i bilaterala kontakter med andra stater och organisationer. Sverige har på olika sätt försökt påverka USA, som för närvarande intar en negativ attityd till Romstadgan, vilket i sin tur har en negativ inverkan på ratifikationsprocessen i vissa länder.

Utskottet har inhämtat att Sverige driver frågan om en universell anslutning till Romstadgan för den internationella brottmålsdomstolen i kontakter med enskilda länder samt genom stöd till frivilligorganisationer och internationella seminarier om ICC. Frågan drivs också i EU, som gjort ett stort antal demarcher i valda länder. Vad gäller åtal av amerikanska medborgare i den permanenta internationella brottmålsdomstolen har EU:s råd för allmänna frågor och yttre förbindelser i september 2002 enats om riktlinjer för hur man skall hantera frågan om bilaterala avtal med USA och vad gäller att överlämna amerikanska medborgare till domstolen. Enligt EU är det amerikanska avtalsförslaget oacceptabelt, och utskottet konstaterar att Sverige inte har några planer på att ingå ett bilateralt avtal.

Med vad som ovan anförts anser utskottet att de frågor som motionerna väckt är besvarade och avstyrker därmed motionerna 2002/03:U8 (fp) yrkande 10, 2002/03:U212 (c) yrkande 4 samt 2002/03:U228 (fp) yrkandena 12 och 13.

7 FN – särskilda initiativ

Befolkningsfrågor

I motion 2002/03:U8 (*fp*) *yrkande 4* framhålls att deltagarna vid FN:s befolkningskonferens i Kairo (ICPD) 1994 beslutade om en rekommendation att 4 % av det nationella biståndet skall avsättas till verksamhet om sexuell och reproduktiv hälsa. Det dokument som undertecknades vid Kairokonferensen styr även verksamheten för FN:s befolkningsorgan UNFPA. Sedan USA 2002 beslutat att dra tillbaka sitt bidrag till UNFPA ligger ett extra stort ansvar på liberala länder som Sverige att vara generösa med stöd till UNFPA. Därför bör Sverige låta en större del det svenska biståndet gå till sexuell och reproduktiv hälsa. I *yrkande 6* konstateras att kvinnorörelsen världen över i decennier har kämpat för kvinnors rätt till sin kropp, sin sexualitet och till fri abort. Frågor om abort på kvinnans egna villkor bör drivas tydligt av Sverige i t.ex. FN. Vidare konstateras i *yrkande 7* att det är positivt att tilläggsprotokollet till konventionen om avskaffande av all slags diskriminering mot kvinnor (CEDAW) har trätt i kraft, och motionärerna menar att Sverige bör vara pådrivande för att fler länder skriver under och implementerar konventionen. I *yrkande 8* framhålls att Sverige varit drivande i arbetet med att inkorporera skrivningar om sexuell läggning i de enda FN-resolutioner där begreppet förekommer. Kraftigare åtgärder måste dock vidtas för att undanröja diskriminering på grund av sexuell läggning eller könsidentitet. En internationell konvention, baserad på samma grunder som de konventioner som förbjuder diskriminering mot kvinnor, bör utarbetas och konventionen bör utgå ifrån FN:s förklaring om de mänskliga rättigheterna och ingå i FN:s konventionssystem. Motionärerna menar att Sverige bör ta initiativ för att frågan lyfts fram i FN.

I motion 2002/03:U328 (*kd*) *yrkande 16* framhålls att det finns all anledning för Sverige att som ett föregångsland i arbetet för demokrati och mänskliga rättigheter målinriktat arbeta för att frågan om prenatal könsdiskriminering behandlas seriöst i FN och att den förs upp på dagordningen för FN:s generalförsamling.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att frågan om prenatal könsdiskriminering utgör en stor och komplex problematik med kulturella och ekonomiska aspekter. I arbetet med denna fråga är det nödvändigt att arbeta med insatser på flera nivåer både på kort och lång sikt. Det är viktigt att se bekämpningen av prenatal diskriminering i sammanhanget av jämställdhet mellan könen i stort och att aktivt verka för att flickors mänskliga rättigheter skyddas.

Könsdiskriminering gör kvinnor och flickor till offer för föreställningen om att deras liv är mindre värda än mäns och pojkars. Denna attityd har medfört att det i länder som Kina och Indien finns ett stort underskott på flickbarn. Kvinnounderskottet leder bl.a. till att fattiga kvinnor och flickor från

omgivande länder utsätts för våld och kidnappning för sexuella ändamål och för påtvingade giftermål. Viktiga framsteg har gjorts vad gäller kvinnors och flickors situation världen över tack vare FN:s arbete på området, bl.a. med kvinnokonventionen CEDAW och dess uppföljning samt med handlingsplanen från fjärde kvinnokonferensen i Beijing 1995 och dess uppföljning. Centralt i detta arbete har varit ett antal frågor som varit högt prioriterade av Sverige, bl.a. våld mot kvinnor och flickor samt sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. Utskottet kan vidare konstatera att Sverige har undertecknat och ratificerat kvinnokonventionen, CEDAW, inklusive det underprotokoll som medger individuell klagorätt.

Det svenska utvecklingssamarbetet har som övergripande mål att bekämpa fattigdom och omfattar bl.a. utbildnings- och informationskampanjer om kvinnors och barns rättigheter. Medvetenheten om våld mot kvinnor och flickor och om könsdiskriminering och dess konsekvenser är nu i många länder betydligt högre än för bara några år sedan. Utskottet menar att det är viktigt att Sverige fortsätter att aktiva arbeta i FN och följa utvecklingen på detta område. FN:s speciella rapportör om våld mot kvinnor – en tjänst som finns i högkommissariens kontor sedan 1994 bl.a. på Sveriges initiativ – konstaterar att man i kampen mot våld mot kvinnor och barn i hemmet gjort vissa framsteg, bl.a. genom att flera länder infört lagstiftning som syftar till att skydda kvinnor från sådant våld.

Sverige var aktivt i utarbetandet av barnkonventionen och fortsätter nu arbeta med utgångspunkt från dess grundprinciper. Sverige är också drivande på olika sätt vad gäller att se till att barnkonventionen, barns situation och staters ansvar ständigt finns som en viktig punkt på säkerhetsrådets och generalförsamlingens dagordning. Barnkonventionens principer och rekommendationer utgör utgångspunkten för regeringens skrivelse 2001/02:186 Ett barnrättsperspektiv i internationellt utvecklingssamarbete. Skrivelsens tio-punktsprogram betonar bl.a. främjande av barns hälsa och lika möjligheter för både flickor och pojkar.

Utskottet konstaterar att Sverige varit drivande i arbetet med att inkorporera skrivningar om sexuell läggning i de FN-resolutioner där begreppet förekommer. Senast under 2003 års kommission för mänskliga rättigheter (MRK) lyftes frågan fram av Sverige. Den svenske ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning (HomO), talade i år, på regeringens vägnar, inför FN:s kommission för mänskliga rättigheter och lyfte fram den positiva utveckling som trots allt sker kring frågan om individens åtnjutande av sina mänskliga rättigheter utan diskriminering på grund av sexuell läggning, men underströk att det fortfarande finns många länder i världen som kränker homo- och bisexuellas rättigheter, och därför måste insatserna på området ökas.

Med vad som ovan anförts anser utskottet att de frågor som motionerna väckt är besvarade och avstyrker därmed motionerna 2002/03:U8 (fp) yrkandena 4, 6–8 samt 2002/03:U328 (kd) yrkande 16.

Fredsinitiativ och övervakningsstyrka

I motion 2002/03:U249 (v) framhålls att det tidigare var självklart att Sverige ansåg att grunden för alla fredsinitiativ i Mellanöstern måste bygga på FN:s resolutioner. Sverige erkände Israels rätt till nationell säkerhet inom internationellt erkända gränser men samtidigt fördömde Sverige att Israel förtrycker palestinier och ockuperar landområden som tillhör det palestinska folket. I *yrkande 1* krävs att Sverige i FN och andra internationella organisationer kraftfullt reagerar mot den fortsatta israeliska bosättningspolitiken och för att den israeliska ockupationen av palestinska områden upphävs, och i *yrkande 2* begärs att Sverige i FN och andra internationella organisationer verkar för att en internationell övervakningsstyrka sänds till Palestina.

Utskottets ställningstagande

EU samverkar med USA, Ryssland och FN inom den s.k. kvartetten för att få i gång fredsprocessen i Mellanöstern. Kvartetten har utarbetat en gemensam s.k. färdplan, som nyligen presenterats för parterna och vars mål är bildandet av en palestinsk stat senast 2005.

Utskottet konstaterar med tillfredsställelse att Saddam Husseins regim är borta och konstaterar att den svenska regeringen beklagat att kriget i Irak bröt ut och att regimskiftet inte har åstadkommit med fredliga medel. Sverige delar inte USA:s och den USA-ledda koalitionen åsikt om att folkrättsligt stöd föreligger för att använda militärt våld.

Kriget i Irak har en tydlig koppling till konflikten mellan Israel och Palestina och i bästa fall kan den nya situationen i Irak leda till ökade ansträngningar för att uppnå fred i hela Mellanöstern. Utskottet anser att konflikten mellan Israel och Palestina måste få ett slut och att detta kräver ett kraftfullt internationellt agerande. Utskottet hoppas att den nya situationen i regionen kommer att leda till att Israels ockupation av Palestina får ett slut och att terroristdåd och självmordsattacker mot israeler upphör.

Utskottet konstaterar att en ny palestinsk regering under premiärminister Mahmoud Abbas tillträtt och att den s.k. färdplanen som presenterades för parterna den 30 april kan innebära ett välkommet genombrott i fredsprocessen. Sverige och EU har vid upprepade tillfällen fördömt den israeliska bosättningspolitiken, senast vid Köpenhamnsmötet i december 2002 uttryckte EU stor oro över den fortsatta bosättningsaktiviteten. EU uppmanade Israel att upphäva sin bosättningspolitik och som ett första steg frysa all bosättningsverksamhet. För varje bosättning som byggs skapas ett nytt hinder för en fredlig lösning. Bosättningarna strider mot folkrätten och mycket av våldet och oron i de palestinska områdena hänförs till bosättningarna och spänningen mellan den palestinska befolkningen och bosättarna.

Sverige och EU står bakom kravet på en internationell närvaro i regionen. Sverige stöder FN:s generalsekreterares förslag att sända en multinationell fredsstyrka till regionen. Sverige och EU har aktivt arbetat för att färdplanen skall åtföljas av en övervakningsmekanism, med uppgift att övervaka hur

parterna följer sina åtaganden enligt färdplanen. En internationell övervakningsmekanism är en förutsättning för att färdplanen skall bli det verktyg som EU och det internationella samfundet önskar.

Israel har hittills inte accepterat omvärldens krav på en internationell styrka och säkerhetsrådet har ännu inte kunnat enas kring ett sådant beslut. Sverige kommer att fortsätta att arbeta inom FN och andra organisationer för att en internationell närvaro skall komma till stånd och för att konflikten mellan israeler och palestinier skall få en fredlig lösning och att den folkrättsstridiga ockupationen upphör i enlighet med säkerhetsrådets resolutioner.

Med vad som ovan anförts anser utskottet att de frågor som motionen väckt är besvarade och avstyrker därmed motion 2002/03:U249 (v) *yrkandena 1 och 2*.

Sanktionspolitik och flygförbuds zoner

Vid flera tillfällen har den sudanesiska armén startat kraftiga militära offensiver i södra Sudan. Civilbefolkningen som bor i staden Torit och de oljerika regionerna vid Nilen har drabbats av bombningar. I motion 2002/03:U257 (mp) *yrkande 2* krävs att Sverige inom FN tar initiativ till upprättandet av en militär flygförbudszon i södra Sudan.

I motion 2002/03:U272 (v) framhålls att flygförbudszonerna i Irak inte haft något stöd i FN under de tio år som de funnits. I *yrkande 2* krävs att Sverige i FN verkar för att säkerheten för de olika befolkningsgrupperna som berörs av flygförbudszonerna garanteras av FN och att konkreta åtgärder vidtas för att detta skall förverkligas för den kurdiska befolkningen i norr och den shiitiska minoriteten i söder. I *yrkande 3* krävs att Sverige i FN måste verka för att USA:s och Storbritanniens bombningar av Irak upphör och vidare krävs i *yrkande 4* att Sverige i FN verkar för att FN-inspektörerna först måste undersöka situationen i Irak innan FN vidtar ytterligare åtgärder och, i *yrkande 5*, att Sverige i FN skall verka för att sanktionerna mot Irak hävs eftersom de inte haft den effekt som avsetts. I *yrkande 6* krävs att Sverige i FN måste verka för att den irakiska befolkningen ges snabb och effektiv hjälp med livsmedel och mediciner så snart sanktionerna hävts och bombningarna upphört, då mat-för-olja-programmet inte fungerar. I *yrkande 8* framhålls att Sverige i FN bör rikta uppmärksamhet på resolution 688 och verka för att världssamfundet gör aktivt bruk av den resolutionen i kampen mot den irakiska diktaturen för att ge stöd till försvaret av alla irakiska medborgares demokratiska och mänskliga rättigheter. I *yrkande 9* krävs vidare att Sverige i FN verkar för att en nedtrappning av sanktioner förbinds med att den kurdiska befolkningen i norr och den shiitiska minoriteten i söder garanteras försörjning med livsmedel och mediciner. Även i motion 2002/03:U273 (v) *yrkande 1* anser man att Sverige i FN bör driva frågan om att det internationella samfundet måste ge garantier för säkerheten för befolkningen i norra Irak/irakiska Kurdistan. Vidare krävs, i *yrkande 6*, att Sverige i FN driver frågan att regimen i Bagdad inte skall ha vetorätt vad gäller stödet från mat-för-olja-programmet till norra Irak/irakiska Kurdistan och, i *yrkande 10*, att

Sverige i FN bör verka för att norra Irak/irakiska Kurdistan garanteras kompensation för mat-för-olja-programmet i takt med att sanktionerna mot Irak hävs.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan konstatera att det är säkerhetsrådet som i varje enskilt fall beslutar om hur sanktioner skall vara utformade och om hur de skall gälla. Sverige stöder aktivt FN:s arbete i dessa frågor och verkar för att relevanta säkerhetsrådsresolutioner genomförs. Erfarenheterna visar att breda ekonomiska sanktioner inte alltid får genomslag eller avsedd effekt när det gäller att påverka regeringar eller andra ansvariga aktörer. Utgångspunkten för all sanktionspolitik måste vara att utöva så stor press som möjligt mot landets beslutsfattare och att effekterna på civilbefolkningen minimeras. I syfte att utveckla sanktionsinstrumentet till ett mer verkningfullt, ändamålsenligt och humant verktyg deltar Sverige aktivt i FN:s diskussioner kring dessa frågor.

Sverige har sedan 2002 lett en internationell arbetsgrupp om genomförande och övervakning av riktade sanktioner, den s.k. Stockholmsprocessen, vilken är ett led i en internationell verksamhet som syftande till att förbättra Förenta nationernas sanktionsinstrument. Den primära avsikten har varit att arbeta fram en operativ handbok som kan användas som vägledning för FN:s och medlemsstaternas praktiska arbete vid utformning, genomförande och övervakning av riktade sanktioner. Genom tydliga riktlinjer och rekommendationer kan nya sanktioner minimera sidoeffekter samtidigt som de träffar just de individer och enheter man önskar nå. Stockholmsprocessen har samlat en bred krets av länder, enskilda organisationer, akademiker och FN-aktörer. Totalt har mer än 120 experter deltagit och 35 länder har varit representerade i arbetet.

FN:s säkerhetsråd följer noga utvecklingen i Sudan, och generalsekretären beslutade i januari att förlänga förordnandet för den särskilde rådgivaren för Afrikas Horn, Mohamed Sahoun. Sahoun har ett övergripande ansvar för alla FN-insatser i Sudan och har deltagit i fredsförhandlingarna i Kenya sedan de inleddes. Förhandlingarna med medverkan av FN har löpt enligt planen och förhoppningen är att ett fredsavtal kan undertecknas av parterna redan sommaren 2003. Från FN:s håll avser man avvakta denna utveckling, och några diskussioner om upprättande av en flygförbudszon i södra Sudan pågår för närvarande inte. Inte heller från svensk sida finns för närvarande några planer på att ta ett initiativ i frågan. Med ett fredsavtal torde frågan om upprättande av en flygförbudszon vara överspelad.

Även om den militära insatsen i Irak genomförts utan FN-mandat har FN en central roll att spela, inte minst i hanteringen av den humanitära situationen efter kriget. Frågan om konfliktens hanterande måste återföras till FN och säkerhetsrådet, som har det yttersta ansvaret för internationell fred och säkerhet.

Utskottet konstaterar vidare att Sverige beträffande norra Irak har stött områdets begränsade självstyre och den demokratiseringsprocess som påbörjats de senaste åren. Den tidigare närvaron av FN:s skyddsvakter (United Nations Guards Contingent in Iraq – UNGCI) bidrog också till att skapa en säkrare situation, framför allt så att de humanitära aktörerna kunde genomföra sina uppgifter. UNGCI skapades 1991 i syfte att skydda FN:s humanitära insatser i den norra Irak, och Sverige, Tyskland, Nederländerna och USA var de största finansörerna av styrkan. Sedan 1991 har Sverige totalt bidragit med drygt 100 miljoner kronor.

Utskottet konstaterar att Sverige kommer att fortsätta sina ansträngningar att, såväl bilateralt som multilateralt, arbeta för att alla skall ha möjlighet att utöva grundläggande rättigheter som i internationella instrument erkänns dem i egenskap av etnisk minoritet. Sverige kommer att fortsätta samarbetet med FN och kommer att verka för en fredlig utveckling i Mellanöstern.

Det irakiska folket måste snarast möjligt självt tillåtas ta ansvaret för sin framtid. Detta skulle kunna ske genom sammankallandet av en nationell konferens med syfte att nå fram till en representativ regering. Det internationella samfundet måste i denna process särskilt uppmärksamma kvinnornas situation och roll i det irakiska samhället. När säkerhetsläget är sådant att återuppbyggnaden av det irakiska samhället kommer i gång bör FN spela en central roll. Säkerhetsrådet måste återta det politiska initiativet och definiera FN:s uppgifter i Irak efter kriget. Även EU har en viktig roll att spela i det internationella samfundets bidrag till frihet, välfärd och demokrati för den irakiska befolkningen.

Utskottet anser att kravet på irakisk avrustning av massförstörelsevapen kvarstår även efter ett krig. Inspektionerna skall slutföras och en förstörelseprocess verifieras. Unmovic har suspenderat sin verksamhet, men utskottet menar att det mandat säkerhetsrådet har gett Unmovic kvarstår.

En normalisering av situationen i Irak innebär att den mängd FN-resolutioner som sedan 1990 antagits och som innehåller en mängd olika element (frysning av tillgångar, skadeståndsanspråk, sanktionsregim, inspektioner, etc.) måste hanteras av säkerhetsrådet. Frågorna om Iraks framtida uppbyggnad måste tydligt kopplas till utvecklingen i regionen.

Utskottet konstaterar att situationen i Irak sedan tiden för motionens inlämnande har förändrats radikalt. Vad gäller yrkandena om olja-för-mat-programmet råder nu andra förutsättningar, och frågeställningarna ingår därmed i den totala problematiken kring krigets slut och det humanitära arbetet. Det återuppstartade olja-för-mat-programmet bör kunna utgöra en plattform för FN:s fortsatta engagemang i Irak.

Utskottet menar att ockupationsmakterna måste överlämna hanteringen av Irak till FN. Detta måste ske genom antagande av en resolution som lanserar en politisk process i syfte att legitimera det interimistiska styret, IIA (Iraqi Interim Authority), som bas för det internationella samfundets deltagande i uppbyggnaden av Irak. Antagandet av en resolution skulle innebära ett viktigt första steg mot en nödvändig normalisering av relationen mellan Irak och

omvärlden. Resolutionen får inte innebära att avkall görs på de folkrättsliga skyldigheter som åvilar ockupationsmakterna. Det är också av största vikt att en sådan resolution utformas utan möjlighet till tolkning av en legitimering eller legalisering av kriget i efterhand.

Utskottet konstaterar att FN:s säkerhetsråd i resolution 688 redan 1991 har fördömt förtrycket mot kurderna och uttryckt sin avsikt att fortsätta följa frågan. Skydd för mänskliga rättigheter och värnande om den irakiska civilbefolkningen är centrala element i FN:s och EU:s agerande gentemot Irak. Säkerhetsrådet har en central roll när det gäller att avgöra vilka eventuella insatser som kan komma att krävas för att skydda kurderna och/eller andra befolkningsgrupper i Irak när sanktionerna hävs.

Med vad som ovan anförts anser utskottet att de frågor som motionerna väckt är besvarade och avstyrker därmed motionerna 2002/03:U257 (mp) yrkande 2, 2002/03:U272 (v) yrkandena 2–6, 8 och 9 samt 2002/03:U273 (v) yrkandena 1, 6 och 10.

Internflyktingar

Internflyktingar är människor som tvingats fly från sina hem, huvudsakligen på grund av väpnad konflikt, brott mot mänskliga rättigheter eller naturkatastrofer, utan att ha passerat en internationellt erkänd statsgräns. Till skillnad från de flyktingar som har tillerkänts flyktingstatus utgör inte internflyktingar någon enskild kategori i juridisk mening och har därmed heller inte något specifikt folkrättsligt skydd. I motion 2002/03:U286 (mp och v) krävs att Sverige måste arbeta för att frågan om internflyktingars utsatthet förs upp på den internationella dagordningen för att skapa stärkt skydd för denna flyktinggrupp.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att de humanitära behoven för internflyktingar sedan länge är stora och kommer att kräva ett omfattande internationellt engagemang lång tid framöver. I detta arbete kommer Sverige att vara fortsatt aktivt.

FN:s flyktingkommissarie (UNHCR) tillsattes av FN:s generalförsamling 1951 för att bistå de 1,2 miljoner flyktingar i Europa som fortfarande var hemlösa efter andra världskriget. I dag omfattas mer än 20 miljoner människor i över 140 länder av UNHCR:s mandat. Under senare år har UNHCR också fått i uppdrag att ta sig an människor som formellt sett inte omfattas av organisationens mandat. Det är människor som lever i flyktingliknande situationer, t.ex. internflyktingar som har flytt från sina hem men inte passerat en internationell gräns. UNHCR samarbetar med regeringar och icke-statliga organisationer och det övriga FN-systemet. UNHCR:s närmaste samarbetspartner är Världslivsmedelsprogrammet (WFP) som bidrar med mat och andra basförnödenheter till flyktingar, och även FN:s barnfond (Unicef), Världshälsoorganisationen (WHO), FN:s utvecklingsprogram (UNDP) och

FN:s samordningsorgan för humanitära frågor (OCHA), liksom Röda Korset och Internationella migrationsorganisationen (IOM), är allierade i olika insatser för flyktingar. UNHCR har dessutom kontakt med närmare ett tusental icke-statliga organisationer som arbetar med och för flyktingar. Sverige bidrar med betydande belopp till många av dessa organisationer.

Andra organisationer, som traditionellt sett har haft väldigt litet med flyktingar att göra, har börjat samarbeta med UNHCR, på grund av att flyktingproblematiken blivit mer komplex. I framtiden kommer troligen finansiella institutioner som Världsbanken och de regionala bankerna att få större betydelse för detta arbete eftersom många flyktingproblem ofta orsakas av sociala och ekonomiska förhållanden.

Sverige har under senare år bidragit med betydande belopp till t.ex. Angola, där inbördeskrig härjat och civilbefolkningen är hårt drabbad. Nästan var fjärde invånare beräknades i ett skede vara flykting i sitt eget land och två miljoner är helt beroende av internationell hjälp för sin överlevnad. Andra stora insatser under senare år har gjorts i Colombia, Afghanistan, Mellanöstern och Bosnien-Hercegovina, särskilt vad gäller flyktingåtervändande och återuppbyggnad.

Med vad som ovan anförts anser utskottet att de frågor som väckts i motionen är besvarade och avstyrker därmed motion 2002/03:U286 (*mp och v*).

8 FN-konferenser

I motion 2002/03:U252 (*kd*) framhålls att olika finska organisationer sedan början av den s.k. Beijing + 5-processen verkat för att genomföra en femte världskonferens för kvinnor. Den finska regeringen stöder tanken på en femte världskonferens och har inrättat en nationell kommitté som driver kampanjen. Motionärerna menar att Finland behöver stöd från Sverige när beslutet om världskonferensen tas i FN i år eller nästa år.

I motion 2002/03:U296 (*kd*) *yrkande 4* framhålls att det är lika viktigt att främja mänskliga rättigheter som att öka förståelsen för andra kulturer och religioner. Det finns en risk att FN-konventionerna uppfattas som enbart västerländska och därför behövs en ödmjukhet inför andra människors kulturella seder och bruk. Olika varianter på demokratiska samhällssystem behöver inte betyda att rätten till politisk delaktighet och åsiktsfrihet kränks, och olika välfärdsmodeller och skolsystem behöver inte betyda att rätten till ekonomisk utveckling och utbildning inte respekteras. Motionärerna menar att det är speciellt viktigt att förhindra en ny uppdelning av världen i en "kristen" och "muslimsk" del. FN bör ha detta som tema på en FN-konferens för att stärka det interkulturella utbytet och samla världens religiösa ledare för att diskutera dessa frågor.

I motion 2002/03:U290 (*mp*) *yrkande 3* framhålls att djurens rättigheter i likhet med mänskliga rättigheter inte endast är en nationell angelägenhet. I kampen för att förbättra människors villkor utanför Sveriges gränser har FN:s

deklaration om mänskliga rättigheter varit till stor hjälp och motionärerna kräver en liknande deklaration om djurens rättigheter och en FN-konferens på detta tema.

I motion 2002/03:A322 (mp) yrkande 2 framhålls att män liksom kvinnor underställs normer för hur de skall bete sig som man respektive kvinna. Därför är det av största vikt att männens roll undersöks, analyseras och förändras. En tvärpolitisk utredning bör tillsättas för att analysera den nya mansrollen och hur detta skall föras ut till allmänheten. För att även mannens roll i ett internationellt perspektiv skall belysas och kunna jämföras krävs att Sverige offensivt tar initiativ i FN för att hålla en världskonferens om mansrollen och dess konsekvenser inom alla samhällsområden.

Utskottets ställningstagande

Sverige stöder FN:s arbete med samordning av världskonferenser, bl.a. genom en arbetsgrupp i generalförsamlingen som diskuterar uppföljningen av konferenserna. Det råder stor enighet inom det internationella samfundet om att arbetet nu bör inriktas på en uppföljning av åtaganden från tidigare världskonferenser, inklusive millenniedeklarationen och att uppfylla millenniutvecklingsmålen. Världskonferenserna under 1990-talet har på ett effektivt sätt lyft fram viktiga frågor i utvecklingsprocessen. Genom genomförande och uppföljning på nationell och regional nivå omsätts ord till handling.

Handlingsplanen från FN:s fjärde kvinnokonferens i Peking 1995 har varit vägledande för jämställdhetsarbetet inom FN, såväl centralt via FN:s kvinnoenhet som i enskilda fonder, program och fackorgan. Sverige har också alltsedan Pekingkonferensen haft en nära dialog med olika delar av FN-systemet och har bl.a. genom ekonomiska bidrag stött arbetet med att integrera ett jämställdhetsperspektiv i organisationernas arbete. Sverige tillhör de största givarna till FN:s kvinnofond (Unifem), och bidrar också till FN:s kvinnoenhet. Sverige har även verkat för att Världsbanken och de andra utvecklingsbankerna skall uppmärksamma kvinnor och män på lika villkor i sin långivning och via metod- och kompetensutveckling synliggöra och uppmärksamma jämställdhetsfrågor. Utskottet konstaterar att jämställdhet hittills har varit alltför lite fokuserat på mansrollen och att det är nödvändigt att involvera männen i jämställdhetsarbetet. Sverige har aktivt drivit frågan om mäns situation och roller i jämställdhetsarbetet vid flera av de internationella konferenser som ägt rum under 1990-talet, liksom vid uppföljningssammankomsterna och vid världstoppmötet om hållbar utveckling i Johannesburg 2002. Mäns roller uppmärksammades internationellt genom handlingsplanen från FN:s fjärde kvinnokonferens i Beijing 1995, som ett direkt resultat av Sveriges aktiva agerande.

Utskottet konstaterar att viktiga framsteg har gjorts vad gäller kvinnors situation sedan FN:s första världskonferens 1975. Samtidigt är både diskriminering av och våld mot kvinnor och flickor fortfarande utbredd i såväl fredstid som under och efter väpnade konflikter. Kvinnors tillgång till pro-

duktiva resurser, utbildning och beslutsfattande är också alltfjämt begränsad. Övriga internationella världskonferenser och uppföljningar i FN:s regi under 1990-talet och därefter har också bidragit till att fortsatta steg tagits vad gäller att främja jämställdhet. Sverige fortsätter att driva jämställdhet som en prioriterad fråga i internationella sammanhang.

Konferenserna utgör en viktig mötesplats för erfarenhetsutbyte, kunskapsinhämtning och avstämning. Sverige stöder initiativ för uppföljning av kvinnokonferensernas rekommendationer och handlingsplaner, genom ett brett deltagande i möten och diskussioner på nationell och regional nivå. En stor del av denna verksamhet handhas av enskilda organisationer och andra fristående institutioner och nätverk.

Utskottet menar att det är viktigt att ödmjukhet inför andra människors kulturella seder och bruk genomsyrar det internationella samarbetet. Olika metoder och tillvägagångssätt i andra länder och hos andra folk behöver inte betyda skillnader i värdegrunden eller synen på mänskliga rättigheter. Olika varianter på demokratiska samhällssystem behöver inte betyda att rätten till politisk delaktighet och åsiktsfrihet kränks. Det är viktigt att det finns olika internationella arenor för att diskutera mänskliga rättigheter och för att lära sig av varandras synsätt och erfarenheter. Utskottet menar att bl.a. det svenska initiativet om Forum för levande historia lagt grunden till ett viktigt interkulturellt utbyte. Utskottet genomför för närvarande ett särskilt arbete om islam och västvärlden och detta förutses bli avrapporterat under den innevarande valperioden.

Utskottet konstaterar att Sverige, internationellt och inom EU, verkar för djurens rätt till rimliga livsvillkor men anser inte att en speciell FN-konferens och deklaration skulle komma att förändra situationen för djuren. Det arbete som redan bedrivs, främst inom EU, kan stärkas och utvecklas.

Med vad som ovan anförts anser utskottet att de frågor som motionerna väckt är besvarade och avstyrker därmed motionerna 2002/03:U252 (kd), 2002/03:U296 (kd) yrkande 4, 2002/03:MJ490 (mp) yrkande 3 samt 2002/03:A322 (mp) yrkande 2.

9 Sverige i FN

I motion 2002/03:U8 (fp) yrkande 2 framhålls att Sverige har en lång tradition av deltagande i fredsbevarande militära insatser i FN:s regi. Det har givit viktigt skydd och ökad säkerhet där de satts in. Dessa insatser, i synnerhet i europeiska konflikthärddar, är ett sätt att skapa ökade förutsättningar för vår egen säkerhet. Motionärerna menar att 120 Sveriges fred och säkerhet främjas genom ett aktivt deltagande i internationella insatser, som numera också är en integrerad del av det svenska försvarets huvuduppgifter.

I motion 2002/03:U268 (kd) yrkande 1 framhålls att det inte längre är enbart nationalstaterna som har makten över utvecklingen. Näringslivet och de multinationella företagen har vuxit fram som regionala och globala aktörer av betydande vikt, ibland på bekostnad av regeringarnas makt och inflytande.

Även mellanstatliga organisationer och icke-statliga organisationer har flyttat fram sina positioner. Konsekvenserna blir att internationellt samarbete i dag inte enbart handlar om staters samverkan, utan lika viktigt är samarbetet mellan regeringar, näringslivet, NGO:er och andra internationella organisationer. Därmed har alla globala aktörer ett ansvar för att främja mänskliga rättigheter. Det är viktigt att regeringen håller en levande dialog med alla aktörer och återkommande bjuder in representanter från folkrörelser, näringsliv och akademiker för att granska och diskutera Sveriges utrikespolitik och utrikespolitiska åtaganden.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att Sverige ser det multilaterala samarbetet som det viktigaste instrumentet för att komma till rätta med de stora överlevnadsfrågorna. Denna uppgift kräver ett starkt FN och ett nära samarbete med regionala och andra organisationer. Sveriges bidrag genom åren till FN:s fredsbevarande operationer, till medlingsarbete och till den ekonomiska och sociala verksamheten har varit betydande. Sverige ser som en prioriterad uppgift att vara med och utveckla den nya generationen fredsfrämjande insatser där militära, politiska och humanitära åtgärder går hand i hand, och att skapa ett FN som är bättre på att förebygga konflikter och på att ingripa i tid. De fredsbevarande operationerna har blivit ett av FN:s viktigaste instrument för att upprätthålla fred och säkerhet. Sverige har en lång tradition av deltagande i dessa operationer, som dels genom sin närvaro skapar trygghet för befolkningen och en säker miljö för FN, OSSE, EU och andra internationella och enskilda organisationer att verka i, dels främjar fred och säkerhet genom värdefull internationell erfarenhet för det svenska försvaret.

Utskottet konstaterar att regeringen kontinuerligt har kontakter med företrädare för folkrörelser, näringslivet och forskningsinstitutioner. Detta sker bl.a. genom Folkrörelserådet, referensgrupper och seminarier.

UD:s folkrörelseråd inrättades med syfte att fördjupa samrådet mellan regeringen och folkrörelserna och utgöra ett diskussionsforum för utvecklingsrelaterade frågor. Rådet består av representanter för folkrörelser, Sida och UD. Möten äger rum minst två gånger per år med biståndsministern eller statssekreteraren för utvecklingssamarbete som ordförande. I samband med förberedelserna för de stora FN-konferenserna bildas referensgrupper med deltagande av berörda departement, folkrörelser, näringsliv och forskningsinstitutioner. Vanligtvis ges även möjlighet för företrädare för dessa institutioner, liksom för riksdagspartierna, att delta i de svenska delegationerna såväl till de förberedande mötena som till själva konferenserna.

De svenska folkrörelserna och näringslivet deltar i det svenska arbetet med de s.k. millennieutvecklingsmålen, som antogs vid FN:s millennietoppmöte år 2000. Företrädare för folkrörelser och näringsliv har även deltagit i den parlamentariska kommitténs (GLOBKOM) betänkande som ligger till grund för den kommande utvecklingspropositionen.

Mot bakgrund av vad som ovan anförts föreslår utskottet att motionerna 2002/03:U8 (fp) yrkande 2 samt 2002/03:U268 (kd) yrkande 1 lämnas utan åtgärd.

10 FN-byggnadens utsmyckning

I motion 2002/03:U255 (kd) framhålls att den 50 år gamla FN-byggnaden i New York imponerar med de visioner och mål som den kommit att representera. Emellertid är standarden på inredningen mycket låg, möblerna slitna, och tyger och färger är solkiga eller slitna. Motionärerna anser att det vore synnerligen angeläget att Sverige tar initiativ till att bidra med ett nytt möblemang och ny inredning i FN:s gemensamma salar och sammanträdesrum.

Utskottets ställningstagande

Utskottet framhåller att Sverige alltsedan FN bildades har bidragit med betydande insatser vad gäller både inredning och konstnärlig utsmyckning av FN-byggnaden och dess omgivning. Senast vid FN:s 50-årsjubileum tog Sverige initiativ och bekostade en renovering av Ecosocs sammanträdessal.

En ombyggnad och renovering av hela FN-byggnaden diskuteras för närvarande och Sverige har aktivt bidragit till konstruktiva lösningar.

Mot bakgrund av vad som ovan anförts föreslår utskottet att motion 2002/03:U255 (kd) lämnas utan åtgärd.

Regeringens skrivelse

Utskottet framhåller värdet av att regeringen regelbundet återkommer till frågan om Sveriges roll i Förenta nationernas verksamhet. Det multilaterala samarbetet är det viktigaste instrumentet för att komma till rätta med de stora överlevnadsfrågorna. Denna uppgift kräver ett starkt FN och ett nära samarbete med regionala och andra organisationer. Sveriges bidrag genom åren till FN:s fredsbevarande operationer, till medlingsarbete och till den ekonomiska och sociala verksamheten är betydande.

Regeringens skrivelse 2002/03:83 föreslås därmed bli lagd till handlingarna.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i reservationen.

1. FN:s organisation, punkt 1 (m)

av Göran Lindblad (m), Ewa Björling (m) och Björn Hamilton (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:U322 yrkande 24 och avslår motionerna 2002/03:U7 yrkandena 1–6, 2002/03:U311 yrkandena 1, 3 och 4 och 2002/03:U313 yrkande 31.

Ställningstagande

Reformer är nödvändiga för FN:s trovärdighet. Generalsekreterare Kofi Annans strävan att skapa ett mer relevant och kraftfullt FN förtjänar Sveriges fulla stöd. FN bör således fokusera på de uppgifter som FN bäst kan lösa. FN:s byråkrati måste minskas och effektiviteten stärkas till gagn framför allt för u-länderna. Organisationer som UNHCR, Unicef och vissa andra organ måste förbättra samordningen vid humanitära insatser. WHO bör få en betydligt starkare roll för att gemensamt bekämpa smittsamma sjukdomar. Medlemsstaterna måste ställa tillräckliga resurser till FN:s förfogande. Sveriges neddragning av försvarsanslagen och oförmåga att kunna ställa upp med internationell trupp, är i detta sammanhang generande.

Då Afrika är den mest konfliktdrabbade kontinenten måste FN omedelbart prioritera fredsfrämjande insatser på kontinenten. Svensk Afrikapolitik måste förses med den säkerhetspolitiska dimension som länge saknats. Då freden säkrats måste byggandet av konfliktförebyggande strukturer snabbt komma i gång för att förhindra nya strider. I huvudsak handlar det om att lösa tre konflikttyper: mellanstatliga konflikter, inbördeskrig samt utbrytning ur stater. Mellanstatliga konflikter förebyggs av effektiva säkerhetsordningar, vars syfte är att stoppa angreppskrig. Afrika måste snarast få en säkerhetsordning som förhindrar anfallskrig och krig genom ombud. FN, EU och USA bör stödja AU – Afrikanska unionen – eller subregionala organisationer, som SADEC eller Ecowas, att utveckla trovärdiga garantier mot anfallskrig eller mot stöd till störtandet av etablerade demokratier.

Vi föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som ovan framförts. Förslaget lämnas med anledning av motion 2002/03:U322 (m) yrkande 24.

2. FN:s organisation, punkt 1 (kd)

av Holger Gustafsson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:U7 yrkandena 1–6 och avslår motionerna 2002/03:U311 yrkandena 1, 3 och 4, 2002/03:U313 yrkande 31 och 2002/03:U322 yrkande 24.

Ställningstagande

Kristdemokraterna präglas av en stark tro på multilateralismen och anser att FN måste stärkas i alla sina grenar. En absolut förutsättning för detta är att FN-systemet reformeras i grunden. Bristerna vad gäller organisation, koordinering och management är allvarliga. Ineffektivitet, byråkrati och svårigheter att över huvud taget få insyn karakteriserar viktiga delar av FN:s verksamhet. FN:s allmänna ställning har visserligen förbättrats under senare år. Det är mycket Kofi Annans förtjänst. Han har genomfört reformer som inneburit en viss modernisering av sättet att arbeta. Han har också stärkt FN:s inflytande, inte minst i olika krishärdar.

FN:s organisation och management kännetecknas fortfarande av avsevärda brister. Sverige har, tillsammans med de nordiska länderna, vid flera tillfällen gjort försök att genomlysa organisationen vad avser styrning, management och kontroll. Olika förslag till förbättringar har presenterats och fått visst gehör i samband med de reformprocesser som pågått under slutet av 1990-talet. Kristdemokraterna anser att regeringen inom EU-kretsen – eller tillsammans med de nordiska regeringarna – snarast initierar en omfattande översyn av FN-arbetet med fokus på biståndsverksamheten och FN:s olika specialorgan. Översynen bör dock gälla FN-systemet i stort eftersom en stor del av organisationskulturen, personalpolitiken etc. är gemensam. De viktiga frågorna att ta upp är styrelsearbetet i de olika FN-organen, rekryteringsprinciperna, organisationskulturen i stort, rivaliteten mellan de olika FN-organen, reformeringen av säkerhetsrådets beslutsregler samt frågan hur andra viktiga aktörer på internationell nivå – som civil society, den privata sektorn samt forskningen – skall kunna ges ett större formellt inflytande över organisationens arbete.

Ansvar för den omoderna och ineffektiva organisationen ligger både på FN:s ledning och de regeringar som är FN:s huvudmän. För att de nödvändiga reformerna skall bli av krävs, enligt Kristdemokraterna, att både ledningen och medlemsstaterna utsätts för hårt tryck.

Kristdemokraterna föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som ovan framförts. Förslaget lämnas med anledning av motion 2002/03:U7 (kd) yrkandena 1–6.

3. FN:s organisation, punkt 1 (c)

av Agne Hansson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:U313 yrkande 31 och avslår motionerna 2002/03:U7 yrkandena 1–6, 2002/03:U311 yrkandena 1, 3 och 4 och 2002/03:U322 yrkande 24.

Ställningstagande

FN har varit framgångsrikt i att fastställa globala mål och formulera konventioner. Däremot kan organisationen kritiseras för att ägna för mycket tid och resurser åt verksamhet som andra kunde sköta bättre. FN:s utvecklingsprogram UNDP har en potential som bör kunna utnyttjas mer när det gäller samordning av biståndsgivare. Ansvarsfördelningen mellan utvecklingsbankerna och FN-systemet är av central betydelse. Det horisontella samarbetet mellan de multilaterala organisationerna har varit svagt och måste förbättras. Flera organisationer är dessutom verksamma inom samma ämnesområden. Klarare ansvarsfördelning och bättre samordning bör bidra till att ineffektivt dubbelarbete undviks. Även om det multilaterala biståndet måste fördelas mellan många medlemsländer är det angeläget att FN förmår göra kraftsamlingar för att hantera specifika problem, som ökenutbredning och erosion eller naturkatastrofer. Förutom som givare av multilateralt bistånd kan FN-organen spela stor roll som samordnare av bilaterala insatser och för att koordinera många länders och organisationers insatser. FN:s kapacitet att fungera i rollen som koordinator för länder och organisationer bör vara ett prioriterat mål i utvecklingen av det multilaterala biståndet.

Centerpartiet föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som ovan framförts. Förslaget lämnas med anledning av motion 2002/03:U313 (c) yrkande 31.

4. FN:s organisation, punkt 1 (mp)

av Lotta N Hedström (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anføres i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:U311 yrkandena 1, 3 och 4 och avslår motionerna 2002/03:U7 yrkandena 1–6, 2002/03:U313 yrkande 31 och 2002/03:U322 yrkande 24.

Ställningstagande

Jag anser att det globala civila samhället måste ges mer inflytande och plats i FN:s verksamheter. Det globala civila samhället har stora möjligheter att medverka till förnyade internationella samarbeten och har spelat en avgörande roll för utkomsten av t.ex. förbudet mot landminor och för inrättandet av den internationella brottmålsdomstolen ICC. Detta visar den växande betydelsen av det civila samhällets roll som förvaltare av globala normer när det gäller globala angelägenheter. Detta har också visats i samband med världskonferenser om miljö, kvinnors rättigheter och befolkningsfrågor att det ofta är frivilligorganisationer som står för nytänkande och innovativa metoder som berikat världssamfundet.

FN skall erbjuda de frivilliga organisationerna ett partnerskap som omfattar rätten till information, former för inflytande samt koordinering. Detta måste vara en av FN:s viktigaste prioriteringar de kommande åren för att både förankra och legitimeras sitt arbete men också ta till vara kunskap och idéer från det civila samhället.

När det civila samhället saknar legalt och politiskt inflytande i sina länder skall FN och andra länder kunna söka nå kontakt med dem och få till stånd en transnationell dialog. FN måste också i större utsträckning söka involvera NGO:er från fattiga länder i sina program och till nya verksamhetsområden. Att involvera det civila samhällets organisationer att ingå i nationella delegationer till FN-möten måste uppmuntras.

Millennietoppmötet innebär ett nytt åtagande av FN:s medlemsländer att respektera FN-stadgan och utveckla världsorganisationens verksamhet i enlighet med dess syfte. De demokratiska bristerna inom FN-systemet behöver korrigeras, i synnerhet vad det gäller vetot, säkerhetsrådets sammansättning liksom de internationella finans- och handelsinstitutionernas roll enligt förslagen i motionen.

Jag föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad jag framför. Mitt förslag lämnas med motion 2002/03:U311 (mp) yrkandena 1, 3 och 4.

5. FN och fredsfrämjande insatser, punkt 2 (c)

av Agne Hansson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:U212 yrkandena 5 och 13.

Ställningstagande

Behovet av FN och FN:s arbete är större än någonsin. Det ställer stora krav på hur FN fungerar. Det är uppenbart att förändringar krävs för att FN mer effektivt skall kunna utnyttja de möjligheter som det förändrade internationella läget skapat. Ett omfattande arbete måste investeras i konfliktförebyggande insatser. Trots ett gediget konfliktförebyggande arbete kommer dock FN och andra internationella organisationer under överskådlig tid också att tvingas hantera akuta kriser, konflikter och katastrofer. FN har här en viktig uppgift att ta sig an, nämligen att som den enda globala företrädaren för världens stater i största möjliga grad motverka farliga effekter av unilateralism.

Jag föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som ovan framförts. Förslaget lämnas med anledning av motion 2002/03:U212 (c) yrkandena 5 och 13.

6. FN och bidragen till den reguljära budgeten, punkt 3 (c)

av Agne Hansson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:U212 yrkande 2 och avslår motionerna 2002/03:U8 yrkande 3 och 2002/03:U311 yrkandena 7–10.

Ställningstagande

FN:s medlemsstater måste också stötta och tillhandahålla erforderliga personella, ekonomiska och andra resurser till de institutioner som vuxit fram inom FN-systemet, såsom t.ex. Internationella brottmålsdomstolen, (ICC) i Haag. FN:s medlemsstater måste ta ett större ansvar för att tillförsäkra FN de resurser som krävs när säkerhetsrådet beslutar sig för att gå in med en mission eller genomföra en operation. För att göra FN:s fredsbevarande insatser

slagkraftigare krävs en rad åtgärder. Soldaterna måste komma på plats snabbare och den civila sidan av missioner måste utvecklas mer vid sidan av den militära. FN-insatserna måste baseras på tydliga och därmed mer trovärdiga mandat. Skyddet av civila måste fullföljas och de uppgifter FN:s fredsbevarande styrkor ges måste vara möjliga att lösa; styrkorna måste utrustas med tillräckliga mandat för att uppfylla skyddet. Vad som ovan sägs om förslag till åtgärder för slagkraftigare FN-insatser bör ges regeringen till känna.

Jag föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som ovan framförts. Förslaget lämnas med anledning av motion 2002/03:U212 (c) yrkande 2.

7. FN och bidragen till den reguljära budgeten, punkt 3 (mp)

av Lotta N Hedström (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:U311 yrkandena 7–10 och avslår motionerna 2002/03:U8 yrkande 3 och 2002/03:U212 yrkande 2.

Ställningstagande

FN:s kapacitet att agera är självklart även grundad på ekonomisk förmåga att mäta med arbetet för att kunna förverkliga målsättningar och möta behov. För att få medlemsländerna att betala sin avgift och inte negligera den, tänja på terminen eller medvetet sacka efter bör den vara kopplad till rösträtten i generalförsamlingen. Avgiften skall bestämmas av generalförsamlingen utifrån landets ekonomiska möjligheter.

Miljöpartiet föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som ovan framförts. Förslaget lämnas med anledning av motion 2002/03:U311 (mp) yrkandena 7–10.

8. Säkerhetsrådet, punkt 4 (m)

av Göran Lindblad (m), Ewa Björling (m) och Björn Hamilton (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2002/03:U6 och 2002/03:U322 yrkande 22 och avslår motionerna 2002/03:U7 yrkande 7, 2002/03:U212 yrkande 1, 2002/03:U276 yrkande 4 och 2002/03:U311 yrkandena 2, 5 och 6.

Ställningstagande

FN:s säkerhetsråd har ett ansvar för att verka för internationell fred och säkerhet. FN utgör också en viktig mötesplats för den internationella diplomatin. Mer än någonsin behövs ett FN som är relevant och effektivt. Det är viktigt att stärka säkerhetsrådets förmåga att fatta beslut. Det stora problemet är vetorätten. Denna har vid flera tillfällen blockerat möjligheterna för säkerhetsrådet att fullfölja sitt ansvar för internationell fred och säkerhet: Kurdistan, Kosovo, Makedonien och Irak. När det gäller folkmordet i Rwanda var säkerhetsrådet helt passivt. En reformering av FN-stadgan som möjliggör att dess principer lättare kan efterföljas måste genomföras omgående för att säkerhetsrådet inte helt skall tappa sina möjligheter att agera.

Vi föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som ovan framförts. Förslaget lämnas med anledning av motion 2002/03:U6 (m) och 2002/03:U322 (m) yrkande 22.

9. Säkerhetsrådet, punkt 4 (kd)

av Holger Gustafsson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:U7 yrkande 7 och avslår motionerna 2002/03:U6, 2002/03:U212 yrkande 1, 2002/03:U276 yrkande 4, 2002/03:U311 yrkandena 2, 5 och 6 och 2002/03:U322 yrkande 22.

Ställningstagande

FN är den viktigaste globala säkerhetspolitiska organisationen. Efter det kalla krigets slut var den allmänna förhoppningen att FN äntligen skulle märka med de uppgifter för fred och säkerhet som organisationens upphovsmän skrev in i den alltjämt gällande stadgan.

De permanenta stormaktsmedlemmarna i säkerhetsrådet (Frankrike, Kina, Ryssland, Storbritannien och USA) har genom att lägga in veton alltför många gånger låtit maktpolitik försvåra eller t.o.m. omöjliggöra säkerhetsrådets funktion. Sverige bör tillsammans med de nordiska länderna i EU ta initiativ till en process som kan leda fram till att säkerhetsrådets beslutsregler

och vetorätt kan reformeras. Dessutom bör sammansättningen av rådet ses över. Japan och Europeiska unionen bör övervägas som permanenta medlemmar av säkerhetsrådet.

Sverige är en av de största tillskyndarna av FN-idén och FN:s verksamhet och detta medför ett stort ansvar för organisationen, både finansiellt och genom att ge organisatoriskt stöd till verksamheten.

Kristdemokraterna föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som ovan framförts. Förslaget lämnas med anledning av motion 2002/03:U7 (kd) yrkande 7.

10. Säkerhetsrådet, punkt 4 (c)

av Agne Hansson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:U212 yrkande 1 och avslår motionerna 2002/03:U6, 2002/03:U7 yrkande 7, 2002/03:U276 yrkande 4, 2002/03:U311 yrkandena 2, 5 och 6 och 2002/03:U322 yrkande 22.

Ställningstagande

FN:s beslutsförmåga har ibland blockerats till följd av att de permanenta medlemmarna i säkerhetsrådet inte bara haft skilda uppfattningar om vilka åtgärder som borde vidtas i vissa situationer. De permanenta rådsmedlemmarna har också ibland missbrukat sin vetorätt. Säkerhetsrådet har därför inte alltid klarat av sin viktigaste uppgift enligt FN-stadgan – upprätthållandet av internationell fred och säkerhet, en uppgift för vilken säkerhetsrådet bär huvudansvaret. Sverige bör verka för att vetorätten i säkerhetsrådet avskaffas och att rådet breddas och görs mer representativt. Detta bör ges regeringen till känna. Säkerhetsrådets beslutsförmåga har förutom av politiska skäl också hämmats av finansiella skäl. Förenta staterna har mot bakgrund av sin stora skuld ett särskilt ansvar. Internationella påtryckningar mot USA att fortsätta sina avbetalningar bör därför utövas. FN kan, som det internationella samfundets organisation, varken bli starkare eller effektivare än vad dess medlemsstater tillåter den att bli. Vad som ovan sagts om vikten av att FN:s medlemsstater betalar sina medlemsavgifter bör ges regeringen till känna.

Jag föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som ovan framförts. Förslaget lämnas med anledning av motion 2002/03:U212 (c) yrkande 1.

11. Säkerhetsrådet, punkt 4 (mp)

av Lotta N Hedström (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:U311 yrkandena 2, 5 och 6 och avslår motionerna 2002/03:U6, 2002/03:U7 yrkande 7, 2002/03:U212 yrkande 1, 2002/03:U276 yrkande 4 och 2002/03:U322 yrkande 22.

Ställningstagande

Sammansättningen av och mandatet för FN:s säkerhetsråd måste reformeras. Säkerhetsrådets sammansättning är baserad på de maktförhållanden som rådde 1945 efter andra världskriget. Denna representation motsvarar knappast behoven i en globaliserad värld fyrtio år senare. Miljöpartiet anser att säkerhetsrådets sammansättning och befogenheter måste reformeras och vägledas av helt nya principer. Sveriges regering måste ta initiativet i denna fråga. Bland de förslag som kan nämnas är att öka antalet medlemmar från 15 till 24, varav 10 permanenta, och att alla medlemmar i säkerhetsrådet på sikt borde väljas direkt av generalförsamlingen. Ett förslag för att minska vetots användning är att dagens 5 permanenta medlemmar kommer överens om att under en begränsad tid – tills säkerhetsrådet reformerats – inte använda vetot i beslut som rör andra frågor än tvångsåtgärder i enlighet med FN-stadgan kap. VII.

Jag föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som ovan framförts. Mitt förslag lämnas med anledning av motion 2002/03:U311(mp) yrkandena 2, 5 och 6.

12. FN och mänskliga rättigheter, punkt 5 (m)

av Göran Lindblad (m), Ewa Björling (m) och Björn Hamilton (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:U322 yrkande 21 och avslår motionerna 2002/03:U8 yrkandena 5 och 9, 2002/03:U224 yrkande 3, 2002/03:U228 yrkandena 2 och 3 och 2002/03:U296 yrkande 6.

Ställningstagande

Att framhäva de mänskliga rättigheternas universalitet måste vara en hörnsten i svensk utrikespolitik. Svenskt bistånd skall inte utgå till statsmakter som grovt och systematiskt kränker mänskliga rättigheter och förtrycker sina medborgare.

Sveriges regering bör kräva att man i FN:s generalförsamling årligen får en rapport och genomför en årlig debatt om läget beträffande mänskliga rättigheter och demokrati i medlemsländerna. Fördelen med detta förfarande skulle vara ”name and shame”, vilket innebär att man tydliggör vilka regimer som bryter mot de mänskliga rättigheterna.

Utskottet beklagar att ett land som Libyen som grovt och systematiskt bryter mot respekten för mänskliga rättigheter och demokrati valdes som ordförande i årets kommission för mänskliga rättigheter.

Vi föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som ovan framförts. Förslaget lämnas med anledning av motion 2002/03:U322 (m) yrkande 21.

13. FN och mänskliga rättigheter, punkt 5 (fp)

av Carl B Hamilton (fp) och Birgitta Ohlsson (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:U228 yrkande 2 och avslår motionerna 2002/03:U8 yrkandena 5 och 9, 2002/03:U224 yrkande 3, 2002/03:U228 yrkande 3, 2002/03:U296 yrkande 6 och 2002/03:U322 yrkande 21.

Ställningstagande

Det bör understrykas att ett demokratiskt styrelseskick är det enda styrelseskick som är människan värdigt. Demokrati utgör på flera sätt grunden för etablerandet av mänskliga rättigheter och Sverige bör intensifiera sitt arbete med att försvara och förbättra skyddet för de mänskliga rättigheterna. Detta bör göras dels genom de internationella organisationer där Sverige bereds möjlighet att påverka, som FN, EU och Världsbanken, dels genom Sveriges bilaterala samarbete med andra länder.

Vi föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som ovan framförts. Förslaget lämnas med anledning av motion 2002/03:U228 (fp) yrkande 2.

14. FN och mänskliga rättigheter, punkt 5 (kd)

av Holger Gustafsson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:U296 yrkande 6 och avslår motionerna 2002/03:U8 yrkandena 5 och 9, 2002/03:U224 yrkande 3, 2002/03:U228 yrkandena 2 och 3 och 2002/03:U322 yrkande 21.

Ställningstagande

Det övergripande målet för Sveriges internationella utvecklingssamarbete är att höja de fattigas levnadsnivå. Vi kristdemokrater anser dock att åtgärder för främjandet av mänskliga rättigheter och en demokratisk samhällsutveckling också måste vara en övergripande målsättning. Det är inte enbart det materiella välståndet som räknas utan även människors värdighet och möjlighet att leva i frihet. Dessutom är mänskliga rättigheter ett mål i sig, som både främjar och går hand i hand med en positiv samhällsutveckling. Nationella demokratiska institutioner gynnar även fattigdomsbekämpningen. Därför är mänskliga rättigheter en ofrånkomlig del av biståndet. Mänskliga rättigheter kränks i alla länder i världen, inklusive Sverige. Det är allas ansvar att arbeta för att så många människor som möjligt skall kunna åtnjuta de fri- och rättigheter som är fastslagna i FN:s allmänna förklaring om mänskliga rättigheter. Folkrådet behöver därför förnyas och människan måste sättas än mer i centrum.

Kristdemokraterna föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som ovan framförts. Förslaget lämnas med anledning av motion 2002/03:U296 (kd) yrkande 6.

15. Utbildningsinsatser kring frågor om mänskliga rättigheter, punkt 6 (kd)

av Holger Gustafsson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2002/03:U284 yrkande 22 och 2002/03:U296 yrkande 1.

Ställningstagande

Mänskliga rättigheter och utveckling är beroende av varandra och delar ett gemensamt mål. Rätten till utbildning och vård samt tillgång till mat är givna utgångspunkter i biståndet. Arbetet för mänskliga rättigheter i Europa behöver stärkas, framför allt inom flyktingpolitiken och bekämpningen av handel med kvinnor och barn. Grundläggande för hela arbetet för mänskliga rättigheter är behovet av en fördjupad diskussion om rättigheters värde och giltighet, liksom om hur de skall främjas i praktiken. För att främja en god utveckling i de fattigaste länderna krävs det ett omfattande undervisningsstöd och utbildningsbistånd. Detta bistånd innehåller stöd till basutbildning för lärarfortbildning, läromedelsinsatser samt skolbyggnadsprogram. Vi vill slå fast alla barns rätt att gå i en skola och få utbildning av god kvalitet. Det måste också finnas lika möjligheter för flickor och pojkar, liksom för funktionshindrade barn, att gå i skolan. Då alltför många barn och ungdomar får möjlighet att gå i skola, finns det en risk att de vuxna hamnar efter. Därför måste satsningar på vuxenutbildningen ökas, för att främja en jämn och höjd utbildningsnivå i hela samhället. För mig är det speciellt viktigt att kunskap om mänskliga och kulturella värden främjas. Därför bör utbildning och forskning inom humaniora och samhällsvetenskap inkluderas. Alla barn och ungdomar bör på ett tidigt stadium diskutera etiska frågor och få möjlighet att lära sig demokrati samt mänskliga rättigheter och skyldigheter.

Kristdemokraterna föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som ovan framförts. Förslaget lämnas med anledning av motionerna 2002/03:U284 (kd) yrkande 22 och 2002/03:U296 (kd) yrkande 1.

16. FN och internationella konventioner, punkt 7 (kd)

av Holger Gustafsson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:U296 yrkande 2 och avslår motion 2002/03:U261 yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Grundläggande för hela arbetet för mänskliga rättigheter är behovet av en fördjupad diskussion om rättigheters värde och giltighet, liksom om hur de skall främjas i praktiken. Situationen i Sverige – som framhålls som ett mönsterland vad gäller mänskliga fri- och rättigheter – är långt från perfekt. Sverige är bra på att arbeta fram nya konventioner för mänskliga rättigheter och i regel också på att ratificera dem. Men när det kommer till att förverkliga dem går det trögare. Det tog t.ex. 28 år innan definitionen av flykting i

den svenska utlänningslagen vidgades så att den stämmer överens med FN:s flyktingkonvention av 1951. Det tog 44 år att få den europeiska rättighetskonventionen inkorporerad i svensk lag. Mycket återstår att göra för att garantera mänskliga fri- och rättigheter i Sverige.

Att upphöja konventionstexten till lag skulle innebära att medborgare kan pröva påstådda kränkningar mot de mänskliga rättigheterna i domstol.

De folkrättsliga avtalen är till för att förebygga och föregå med gott exempel, så även om Sverige inte har alla problem som eventuellt andra länder har är det ändå viktigt att införa bestämmelserna. Det är också viktigt att konstatera att folkrättens bestämmelser om mänskliga rättigheter inte är till för att passa in i inhemska rättssystem utan för att påverka de fördragsslutande staterna, deras lagstiftning och deras handlande.

Jag anser att regeringen bör redovisa vilka internationella konventioner och tilläggsprotokoll som Sverige inte har ratificerat och återkomma med tydliga förklaringar om anledningen till detta.

Kristdemokraterna föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som ovan framförts. Förslaget lämnas med anledning av motion 2002/03:U296 (kd) yrkande 2.

17. Folkrätten i svensk utrikespolitik, punkt 8 (fp)

av Carl B Hamilton (fp) och Birgitta Ohlsson (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:U8 yrkande 1 och avslår motionerna 2002/03:U212 yrkande 3, 2002/03:U228 yrkandena 9 och 10, 2002/03:U296 yrkande 3 och 2002/03:U311 yrkande 11.

Ställningstagande

Om inte USA, Storbritannien och koalitionen intervenerat i Irak hade regimens mord, tortyr och förtryck mot stora delar av befolkningen fortfarande pågått. Flygförbudszoner utan FN-mandat hade dock upprätthållits till skydd för stora folkgrupper mot landets härskare. Sannolikt hade andra despoter i världen tagit intryck av världssamfundets handlingsförlamning. De hade eventuellt gjort som Saddam Hussein och understött terrorism även utanför sitt eget land.

Folkrätten skiljer sig på många sätt från traditionella rättssystem. Trots sin överstatliga giltighet betonar den starkt enskilda staters suveränitet. Inget land kan i princip dras inför rätta och, med bortseende från det ringa antal fall där FN kunnat agera, finns det heller ingen som står för själva dragandet

inför rätta. Där inomstatlig rätt ytterst har kunnat upprätthållas med domstolar och tvångsmakt har folkrätten oftast fått lita till reglernas ”normerande” effekt; det frivilliga underkastandet.

Följden har blivit att de värsta av brott genom historien har kunnat förövas, om inte i skydd av folkrätten så i vart fall utan att denna givit rätt för utomstående att ingripa. Folkrätten kan alltså tillämpas på ett juridiskt oantastligt sätt och samtidigt leda till en moraliskt vedervärdig konsekvens. Att som politiker nöja sig med att hänvisa till folkrätten räcker därför inte som grund för ett politiskt och moraliskt ställningstagande i en konflikt som den i Irak.

Den kritik som från folkrättsligt håll riktades mot Natos ingripande till skydd för befolkningen i Kosovo 1999 var att det vore önskvärt om legitimitet och legalitet sammanföll. Vi tror inte bara att detta är önskvärt utan också nödvändigt för respekten och efterlevnaden av folkrätten.

FN-stadgan och dess våldsförbud, kopplat till säkerhetsrådet och de permanenta medlemmarnas vetorätt, skrevs i en annan tid och under andra förutsättningar. En alltmer integrerad värld och ständigt kortade avstånd i tid och rum har ökat medvetenheten om, och engagemanget mot, missförhållanden i de mest avlägsna delar av världen. Det som blir ett problem, dock, är om endast de missförhållanden som väcker avsky hos medborgare i den rika delen av världen skall bli legitima för intervention; dvs. – lite tillspetsat – om en tillräckligt stark ”CNN-effekt” ger en intervention dess humana legitimitet. Den fråga som världssamfundet står inför – mot bakgrund av bl.a. Kosovo, Rwanda och Irak – är hur det med moraliska argument skulle gå att försvara avgränsningen att massmord som begås vid enstaka tillfällen bör kunna föranleda intervention, medan mord som begås vanemässigt i decennier inte bör utgöra grund för en folkrättslig intervention.

Organisationen Folk och Försvar gav nyligen ut en skrift om våldsförbudet i FN-stadgan. Där redovisas utförligt de olika tolkningar av våldsförbudet som aktualiserats bland annat av Irakkonflikten. En del av det resonemang som förs där är att t.ex. Kosovo inte redovisas som ett moraliskt motiverat undantag vid sidan av folkrätten. I stället inser författaren att den tolkning som bildar den s.k. restriktiva skolan utgår från att humanitära interventioner är en del av det folkrättsliga regelverket. Genom att räkna upp och analysera de avsteg som skett från FN-stadgan bekräftar skriften också att våldsförbudets innebörd ständigt påverkas och omformas av praktikfallen. Det är ofrånkomligen så att det är efterlevnaden, eller bristen härpå, som ytterst bestämmer folkrättens innehåll.

Mänskliga rättigheter väger principiellt sett tyngre än staters suveränitet. Som liberaler utgår vi från att staterna är till för människor och inte tvärtom. Sverige bör sålunda gå i spetsen för en fortsatt förnyelse av folkrätten och en aktiv människorättspolitik.

Folkpartiet föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som ovan framförts. Förslaget lämnas med anledning av motion 2002/03:U8 (fp) yrkande 1.

18. Folkrätten i svensk utrikespolitik, punkt 8 (kd)

av Holger Gustafsson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:U296 yrkande 3 och avslår motionerna 2002/03:U8 yrkande 1, 2002/03:U212 yrkande 3, 2002/03:U228 yrkandena 9 och 10 och 2002/03:U311 yrkande 11.

Ställningstagande

Mänskliga rättigheter skall genomsyra hela den svenska utrikespolitiken. Såväl inom det globala internationella samarbetet som i det bilaterala arbetet med andra enskilda länder bör ett rättighetsperspektiv diskuteras. Likaså bör utrikespolitikens olika beståndsdelar, t.ex. handels-, utvecklings-, bistånds- och migrationspolitiken, främja samt ta sin utgångspunkt i de mänskliga rättigheterna. Inte förrän hela utrikespolitiken pekar i en och samma riktning och verkligen främjar mänskliga rättigheter kan vi påstå att Sverige driver en utrikespolitik för mänskliga rättigheter.

Det regelverk som finns mellan folk och länder går under benämningen folkrätten. Den består av en samling internationella traktat, konventioner, förklaringar och resolutioner samt sedvanerätt. Folkrätten har traditionellt sett utgått från avtal mellan stater. Principen om statssuveränitet har varit stark och innebär att staterna själva bestämmer inom landets gränser. På senare år har dock principer om mänskliga rättigheter fått allt starkare gehör och enväldshärskare har fått allt svårare att gömma sig bakom traditionella folkrättsprinciper. FN:s säkerhetsråd har vid ett flertal tillfällen hävdat "in-terna angelägenheter" som hot mot internationell fred och säkerhet. Flera länder i världssamfundet har även i praktiken agerat med stöd av en extensiv tolkning av folkrätten. Den utveckling som sker inom folkrätten handlar i grunden om att uppvärdera folkrättsliga principer om mänskliga rättigheter på bekostnad av t.ex. statssuveränitetsprinciper. Denna utveckling måste vi stödja eftersom människan alltid bör komma i centrum i politiken, och då stater misslyckas att garantera människan hennes fri- och rättigheter måste det internationella samfundet träda in och ta sitt ansvar. Den svenska regeringen säger sig driva en förnyad folkrätt med människan i centrum, men brister i att praktisera denna politik. Eftersom folkrätten bäst förnyas och utvecklas genom praktiska politiska handlingar haltar regeringens resonemang. Jag anser att Sverige aktivt måste driva en förnyad folkrätt med människan i centrum där mänskliga rättigheter uppvärderas.

Kristdemokraterna föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som ovan framförts. Förslaget lämnas med anledning av motion 2002/03:U296 (kd) yrkande 3.

19. Folkkrätten i svensk utrikespolitik, punkt 8 (c)

av Agne Hansson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:U212 yrkande 3 och avslår motionerna 2002/03:U8 yrkande 1, 2002/03:U228 yrkandena 9 och 10, 2002/03:U296 yrkande 3 och 2002/03:U311 yrkande 11.

Ställningstagande

Centerpartiet anser att det är av utomordentlig vikt att kontinuerligt följa upp de åtaganden som gjorts och görs vid FN:s konferenser. Uppföljningskonferenserna är en bra metod för detta. Likaså är det angeläget att FN:s konventioner och avtal, såsom FN:s barn- och kvinnokonventioner samt Kyotoavtalet, sprids och respekteras, och att instrumenten för att övervaka efterlevnaden av dem hela tiden utvecklas. Målet måste vara att konventionerna och avtalen naturligt och integrerat kan utgöra normer som bör genomgå överstatliga, storregionala eller nationella överenskommelser och lagstiftningar. Sverige skall verka för att den globala rättsnorm som FN-systemet representerar stärks. Detta bör ges regeringen till känna.

Jag föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som ovan framförts. Mitt förslag lämnas med anledning av motion 2002/03:U212 (c) yrkande 3.

20. Folkkrätten i svensk utrikespolitik, punkt 8 (mp)

av Lotta N Hedström (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:U311 yrkande 11 och avslår motionerna 2002/03:U8 yrkande 1, 2002/03:U212 yrkande 3, 2002/03:U228 yrkandena 9 och 10 och 2002/03:U296 yrkande 3.

Ställningstagande

FN:s uppgift att upprätthålla fred och säkerhet i världen formulerades för att förhindra mellanstatliga krig. Den klassiska frågeställningen är om FN i första hand skall skydda människorna eller staternas rättigheter och suveränitet. Folkrätten bygger på att alla stater är suveräna och att FN inte får ingripa i deras interna angelägenheter. Samtidigt är det ofta just stater som kränker de mänskliga rättigheter som FN skall främja. FN har naturligtvis ett ansvar att ingripa när stater gör sig skyldiga till grova brott mot de mänskliga rättigheterna.

I ett modernt folkrättskoncept bör inte MR-perspektivet primärt behöva vara oförenligt med ett nationellt perspektiv. Snarast bör de mänskliga rättigheterna vara en del av folkrätten utifrån att medlemsstaterna i FN idealt sett är grundade på ett nationellt försvar för de mänskliga rättigheterna.

FN:s passivitet i konflikter har undergrävt FN:s legitimitet. Framför allt bland utvecklingsländer finns ett motstånd inom FN mot den preventiva diplomatin som bygger på rädsla för att den nationella suveräniteten skall undergrävas, speciellt om beslut fattas i säkerhetsrådet. FN måste som organisation skifta fokus till att förebygga krig och svältkatastrofer snarare än att som i dag komma först när katastroferna är ett faktum och agera som städgumma.

Civila fredsstyrkor, med bas i frivilligorganisationer och med utbildning och kompetens att tjänstgöra vid kriser och konflikter, bör skapas i alla länder. FN måste också bli bättre på att förebygga konflikter genom att bevaka potentiella konflikthärdar samt skärpa kontrollen av ingångna avtal och dokument. FN bör också ta ett större ansvar för att kontrollera och ingripa mot den illegala globala vapenhandeln. Ett första steg för ett sådant arbete är att FN skapar sig en bättre överblick över både vapenproduktionen och vapenexporten. Efter en väpnad konflikt bör FN samla in, avlägsna och förstöra överskottsvapen från konfliktområdet. Det bästa sättet att motverka terrorism och undanrycka förutsättningarna för den organiserade globala kriminella ekonomin är att avskaffa fattigdom och marginalisering samt att förbättra sociala förhållanden och verka för demokrati runt om i världen.

Jag föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som ovan framförts. Mitt förslag lämnas med motion 2002/03:U311 (mp) yrkande 11.

21. FN och konfliktförebyggande åtgärder, punkt 9 (v, mp)

av Lars Ohly (v) och Lotta N Hedström (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2002/03:U272 yrkande 7 och 2002/03:U311 yrkande 12.

Ställningstagande

Globaliseringen, den ekologiska krisen, färre mellanstatliga krig men ökande antal konflikter inom länder ställer nya krav på FN-systemet. Det globala civila samhället söker sin plats inom FN-systemet och institutioner som FN:s säkerhetsråd är föråldrade, ineffektiva och odemokratiska. FN måste demokratiseras, folkrätten anpassas till nya förutsättningar och krig måste avskaffas som ett irrationellt sätt att avgöra konflikter. Miljöfrågor bör dessutom genomsyra hela FN:s verksamhet. Den klassiska frågeställningen här är om FN i första hand skall skydda människorna eller staternas rättigheter och suveränitet. Folkrätten bygger på att alla stater är suveräna och att FN inte får ingripa i deras "interna angelägenheter". Samtidigt är det ofta just stater som kränker människornas mänskliga rättigheter som FN skall främja. FN har naturligtvis ett ansvar att ingripa när stater gör sig skyldiga till grova brott mot de mänskliga rättigheterna, som till exempel vid folkmordet i Rwanda som krävde över en miljon människooffer. FN:s passivitet i denna konflikt kastar en svart skugga över mänskligheten och har undergrävt FN:s legitimitet.

Vi föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som ovan framförts. Förslaget lämnas med anledning av motionerna 2002/03:U272 (v) yrkande 7 och 2002/03:U311 (mp) yrkande 12.

22. Kvinnors rättigheter, punkt 11 (fp, v)

av Carl B Hamilton (fp), Lars Ohly (v) och Birgitta Ohlsson (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:U8 yrkande 6.

Ställningstagande

Kvinnorörelsen världen över har i decennier kämpat intensivt för kvinnors rätt till sin kropp, sin sexualitet och till fri abort, det som brukar beskrivas som sexuell och reproduktiv hälsa. Sverige med sin mångåriga kamp för jämställdhet mellan könen har ett extra ansvar för att i internationella sammanhang betona värderingar och principer som hävdar kvinnors rätt till sina egna kroppar. Rätten till abort på kvinnans egna villkor bör därför drivas tydligt av Sverige som en rättighet i internationella forum som FN.

Vi föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som ovan framförts. Förslaget lämnas med anledning av motionen 2002/03:U8 (fp) yrkande 6.

23. FN och befolkningsfrågor, punkt 12 (fp, v, mp)

av Carl B Hamilton (fp), Lars Ohly (v), Lotta N Hedström (mp) och Birgitta Ohlsson (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:U8 yrkandena 4, 7 och 8 och avslår motion 2002/03:U328 yrkande 16.

Ställningstagande

I regeringens skrivelse anges att Sverige varit drivande i arbetet med att inkorporera skrivningar gällande termen sexuell läggning i två FN-resolutioner, de enda FN-resolutioner där begreppet förekommer. Emellertid måste kraftigare åtgärder vidtas för att undanröja diskriminering på grund av sexuell läggning eller könsidentitet. En internationell konvention, baserad på samma grunder som de konventioner som exempelvis förbjuder diskriminering mot kvinnor, bör utarbetas. Konventionen bör utgå ifrån FN:s förklaring om de mänskliga rättigheterna och sålunda ingå i FN:s konventionssystem. Sverige bör ta initiativ för att frågan lyfts fram i internationella forum som FN.

Vi föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som ovan framförts. Förslaget lämnas med anledning av motionen 2002/03:U8 (fp) yrkande 8.

24. FN och befolkningsfrågor, punkt 12 (kd)

av Holger Gustafsson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:U328 yrkande 16 och avslår motion 2002/03:U8 yrkandena 4, 7 och 8.

Ställningstagande

Världens länder har gjort en rad åtaganden för att främja jämställdhet. FN har utarbetat en konvention om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor. EU:s ministerråd har beslutat att biståndsinsatser skall utgå från ett jämställdhetsperspektiv. Detta är steg i rätt riktning men räcker inte. Jämställdhetsarbetet, nationellt såväl som internationellt, handlar om att ge kvinnor och män lika möjligheter, rättigheter och skyldigheter på alla områden i livet. Parallellt med jämställdhetsarbetet måste därför kränkande företeelser såsom hedersmord, trafficking, prostitution, kvinnlig könsstympning, prenatal könsdiskriminering och våld mot kvinnor bekämpas.

Andelen kvinnor i förhållande till män har, speciellt i Asien, sjunkit dramatiskt de senaste årtiondena. Enligt vissa beräkningar saknas det 60 miljoner kvinnor i den världsdelen. Orsakerna är aborter av flickfoster, undernäring och överarbete bland kvinnor.

Obalansen kommer att skapa enorma problem i framtiden, då det kommer att råda stort underskott på kvinnor för äktenskap. Könnsselektiv abort tillämpas inte bara i Indien och Kina utan också i Sydkorea, Taiwan, Singapore och Malaysia. Under det senaste århundradet har antalet födda flickor stadigt minskat jämfört med antalet pojkar. Sverige har ett ansvar att i det multi- och bilaterala biståndsarbetet och i andra internationella sammanhang uppmärksamma kvinnans och flickans situation i Indien, Kina och andra länder. Det finns all anledning för Sverige som ett föregångsland i arbetet för demokrati och mänskliga rättigheter att målinriktat arbeta för att frågan om prenatal könsdiskriminering behandlas seriöst i FN. Vidare bör det vid förhandlingar om bistånd och vid annan kommunikation med mottagarländer finnas all anledning för Sverige att kräva att flickor och pojkar skall ha samma rätt att födas, äta sig mätta, utbildas och ha samma tillgång till medicinsk vård och behandling. Sverige bör också ge stöd och ta initiativ till allmän utbildning och upplysningskampanjer för att ändra attityder till flickors och kvinnors människovärde och mänskliga rättigheter.

Kristdemokraterna föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som ovan framförts. Förslaget lämnas med anledning av motion 2002/03:U328 (kd) yrkande 16.

25. Fredsinitiativ och övervakningsstyrka, punkt 13 (v)

av Lars Ohly (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:U249 yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Palestina är ockuperat område. Israel är en ockupationsmakt. Under åren har olika strategier använts för att annektera alltmer palestinsk mark – alltifrån regelrätta massakrer på palestinier till den mer sofistikerade bosättningspolitiken. Blockader, vägspärrar, brist på mat och mediciner är palestinsk vardag. Den vanligaste dödsorsaken bland palestinier i de ockuperade områdena är brist på vatten eller dåligt vatten.

FN har antagit en rad resolutioner rörande Palestina som ger palestinerna rätten till ett eget land och en egen stat, som fördömer ockupationen och bosättningarna på palestinskt område samt resolutioner som ger palestinska flyktingar rätten att återvända till sina hem. Israel har inte respekterat någon av dessa resolutioner. Trots detta har den israeliska ockupationen fått fortgå utan att världssamfundet inskridit. Att stanna blott och bart vid ett fördömande av terrordåd är otillräckligt och tyder på en ovilja eller oförmåga till djupare analys av konflikten.

Den senaste tiden har det uppkommit starka krav på en internationell övervakningsstyrka. Till detta säger Israel nej och får i säkerhetsrådet stöd av USA. Sverige har hittills vägrat att ge officiellt stöd till kraven att EU säger upp frihandelsavtalet med Israel eller på andra sätt utövar press på ockupationsmakten. Vänsterpartiet anser att den senaste tidens utveckling med raketangrepp i Gaza på med många palestinska civila dödsoffer, de militära angreppen och isoleringen av president Arafat i hans högkvarter m.m. visar att påtryckningarna på den israeliska staten blir alltmer nödvändiga för att denna skall förmås att besinna sig.

Vänsterpartiet föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som ovan framförts. Mitt förslag lämnas med motion 2002/03:U249 (v) yrkandena 1 och 2.

26. Internflyktingar, punkt 15 (v, mp)

av Lars Ohly (v) och Lotta N Hedström (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:U286.

Ställningstagande

Till skillnad från de flyktingar som har tillerkänts flyktingstatus utgör internflyktingar inte någon enskild kategori i juridisk mening och har därmed heller inte något specifikt folkrättsligt skydd. Det faktum att de dessutom ofta är utlämnade till de egna regeringarnas förmåga och vilja att ge dem skydd och assistans, och ofta är svåra att nå med humanitär hjälp, lämnar dem i en

ytterst utsatt situation. De flesta internflyktingar är civila drivna på flykt av väpnade konflikter, där kombattanter ofta utsätter dem för tvångsförflyttningar, våldtäkter, godtyckligt våld och tvångsrekryteringar till stridande enheter.

Korrelationen mellan ett ökande antal internflyktingar och ett minskande antal flyktingar kan hänföras till en utveckling mot fler inomstatliga och färre mellanstatliga väpnade konflikter samt en minskad benägenhet hos många stater att ta emot flyktingar. Internflyktingsproblematikens omfattning motiverar en kraftfull respons från FN-systemet. Mot bakgrund av Sveriges starka stöd till FN och vårt generella engagemang för frågor rörande mänskliga rättigheter och humanitära värden, bör Sveriges regering, enskilt och genom internationella forum som EU och FN, aktivt arbeta för att frågan om internflyktingars utsatthet förs upp på den internationella dagordningen i syfte att uppnå förstärkt skydd för internflyktingar.

När en s.k. icke-internationell väpnad konflikt bryter ut i ett land anses internflyktingar enligt folkrätten vara civila krigsoffer som har rätt till humanitär hjälp från neutrala organisationer. Särskilt humanitära hjälparbetare skall ges möjlighet att bistå med den assistans civilbefolkningen behöver. En regering som underlåter att kalla stridigheterna för en icke-internationell väpnad konflikt och i stället hävdar att det är en antiterroristkampanj eller bekämpande av kriminalitet, kan däremot kraftigt försvåra för såväl hjälpororganisationer som andra neutrala observatörer att nå de drabbade.

Internflyktingsproblematikens omfattning motiverar en kraftfull respons från FN-systemet.

De humanitära värdena har i många fall fått stå tillbaka för säkerhetspolitiska överväganden. Kampen mot terrorismen har dessutom medfört att de inflytelserika stormakterna, snarare än att kritisera och fördöma varandras åsidosättanden av internationella lagar, tenderar att inta en överseende hållning gentemot andra stater. Sammantaget innebär frånvaron av kraftfulla internationella aktörer med mandat att ge skydd och assistans åt internflyktingar, tillsammans med bristande politisk vilja, att insatserna förblivit selektiva, ad hoc, och otillräckliga. Sverige bör genom internationella forum som EU och FN aktivt arbeta för att frågan om internflyktingars utsatthet förs upp på den internationella dagordningen i syfte att uppnå förstärkt skydd för denna grupp.

Vi föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad vi framför. Vårt förslag lämnas med anledning av motion 2002/03:U286 (v och mp).

27. FN-konferenser, punkt 16 (mp)

av Lotta N Hedström (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:A322 yrkande 2 och avslår motionerna 2002/03:U252, 2002/03:U296 yrkande 4 och 2002/03: MJ490 yrkande 3.

Ställningstagande

Jämställdhetsarbete har alltför länge drivits av kvinnor, med den underförstådda meningen att det skulle gynna främst kvinnor, samt med ett underliggande mönster av att det är främst kvinnor som skall ändra sitt beteende för att bli mer jämställda.

Allt detta trots att en värld där män och kvinnor har samma värde skulle öka allas livskvalitet.

Miljöpartiet menar att det nu är dags för en fokusering på vad manssamhället gör även med män, hur mäns verklighet, problem och möjligheter ser ut och kan förändras, samt hur män mer aktivt skulle kunna ta del av jämställdhetsarbete utifrån att de har lika mycket att vinna på det som kvinnor har.

Sveriges framskjutna position som jämställd nation med en respekterad röst i det internationella samfundet gör oss särskilt lämpade att driva kravet på en av FN ordnad konferens som problematiserar och analyserar mansrollen på ett konstruktivt sätt.

Jag föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad Miljöpartiet framför. Mitt förslag lämnas med anledning av motion 2002/03: A322 (mp) yrkande 2.

28. Sverige i FN, punkt 17 (kd)

av Holger Gustafsson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:U268 yrkande 1 och avslår motion 2002/03:U8 yrkande 2.

Ställningstagande

I dagens värld är det inte längre enbart nationalstaterna som har makten och som avgör utvecklingen. Näringslivet och de multinationella företagen har vuxit fram som regionala och globala aktörer av vikt, ibland på bekostnad av regeringarnas makt och inflytande. Även mellanstatliga organisationer och icke-statliga organisationer har flyttat fram sina positioner. Konsekvenserna blir att internationellt samarbete i dag inte enbart handlar om staters samverkan, utan lika viktigt är samarbetet mellan regeringar, näringsliv, NGO:er och andra internationella organisationer. Därmed har alla globala aktörer ett ansvar för att främja mänskliga rättigheter. Den svenska regeringen bör utveckla bättre relationer med näringsliv och organisationer för internationell samverkan, såväl nationellt som globalt. I samma anda som FN:s Global Compact och Amnesty Business Groups har den svenska regeringen upprättat ett forum för näringslivsföreträdare för att diskutera och utveckla strategier för främjandet av mänskliga rättigheter och miljö. Det är viktigt att regeringen inte stannar vid detta första steg, utan håller en levande dialog med näringslivet.

Kristdemokraterna föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som ovan framförs. Förslaget lämnas med anledning av motion 2002/03:U268 (kd) yrkande 1.

Särskilda yttranden

1. FN och bidragen till den reguljära budgeten, punkt 3 (fp)

Carl B Hamilton (fp) och Birgitta Ohlsson (fp) anför:

Under 1990-talet och början på 2000-talet har det svenska biståndet varit utsatt för kraftiga nedskärningar. Sedan 1995 har svenskt bistånd minskat med ca 30 % när det gäller faktiska biståndsutbetalningar. Folkpartiet tar kraftfullt avstånd från dessa nedskärningar. Biståndet har varit ett av de områden som använts som buffert när regeringen genom misskötsel stått i akuta problem med att klara statens utgiftstak. Det har i första hand drabbat det svenska bilaterala utvecklingssamarbetet, särskilt insatser inom området demokrati och mänskliga rättigheter. Enskilda organisationer har plötsligt tvingats avbryta planerade och påbörjade biståndsprojekt. Den ryckiga budgetsituationen har även haft negativa konsekvenser på det multilaterala utvecklingssamarbetet. Sverige har ett gott anseende i FN, och det är viktigt att utlovade svenska bidrag verkligen betalas ut i tid. Det är särskilt angeläget med tanke på att många FN-organisationer redan har problem med att få länder att betala utlovade bidrag. Om inte Sverige uppfyller sina åtaganden riskerar förtroendet för svenskt utvecklingssamarbete att urholkas ytterligare.

2. Folkrätten i svensk utrikespolitik, punkt 8 (m)

Göran Lindblad (m), Ewa Björling (m) och Björn Hamilton (m) anför:

Utskottet konstaterar att FN:s säkerhetsråd har huvudansvaret för att upprätthålla internationell fred och säkerhet. Det är säkerhetsrådet som skall besluta om tillgripandet av vapenmakt (kap. 7) bortsett från ”den naturliga rätten till individuellt eller kollektivt självförsvar i händelse av ett väpnat angrepp” (art. 51).

Utskottet menar att problemet är att säkerhetsrådet inte alltid tar sitt ansvar ens vid grova brott mot FN:s principer. Utskottet vill påminna om folkmordet i Rwanda 1994 då rådet svek sitt ansvar. Vidare kan utskottet konstatera att rådet inte förmådde att ge mandat till USA:s och Storbritanniens insats till skydd för kurderna i norra Irak mot regimens planerade folkmord. Utskottet noterar även att säkerhetsrådet inte kunde vidhålla den exemplariskt förebyggande militära insatsen i Makedonien (Unpredep). De förödande konsekvenserna därav visas av de strider som ägde rum i Makedonien under år 2001 mellan albanska väpnade grupper och den makedoniska armén.

Utskottet menar att det är bra att sträva efter en reformering av säkerhetsrådet så att det bättre förmår uppfylla sitt ansvar, men menar att det inte räcker. Utskottet befarar att det förmodligen alltid kommer att finnas en risk för att säkerhetsrådet även i en framtid, av politiska skäl, genom veto eller majoritetsbeslut, väljer att stå passivt i en kritisk situation.

Utskottet vill betona att säkerhetsrådets brist på ansvarstagande inte kan accepteras när det gäller att förhindra de grövsta brotten mot FN:s principer, såsom folkmord och folkfördrivning. Därför bör Sverige verka för att skyddet mot sådana brott uttryckligen, genom kodifiering, kan utgöra grund för ingripanden enligt FN-stadgan, menar utskottet.

3. FN och befolkningsfrågor, punkt 12 (fp)

Carl B Hamilton (fp) och Birgitta Ohlsson (fp) anför:

På FN:s befolkningskonferens i Kairo (ICPD) 1994 beslutade världens alla länder att 4 % av det nationella biståndet skall avsättas till sexuell och reproduktiv hälsa. Utifrån det dokument som undertecknades vid Kairokonferensen utgår också FN:s befolkningsorgan UNFPA:s verksamhet. UNFPA spelar en central roll inom FN:s arbete med sexuell reproduktion och hälsa, med betoning på individens rättigheter.

Frågan, som är mycket känslig i vissa länder, har lett till att många biståndsgivare inte får medel till verksamhet som kan uppfattas som stöd till fri abort. Därför ligger ett extra stort ansvar på liberala länder som Sverige att vara generösa med denna typ av stöd. USA har sedan 2002 beslutat att dra tillbaka sitt bidrag till UNFPA. Detta är grymt och hjärtlöst mot enskilda människor, och därmed oacceptabelt. Vi menar att Sverige av detta skäl bör kompensera och låta en större del av biståndet gå till sexuell och reproduktiv hälsa.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regeringens skrivelse 2002/03:83 Sverige i Förenta nationerna.

Följdmotioner

2002/03:U6 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige i Förenta nationerna kraftfullt skall verka för ett avskaffande av vetorätten i säkerhetsrådet.

2002/03:U7 av Rosita Runegrund m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av en omfattande översyn av FN-systemet i stort, men i första hand biståndsverksamheten och FN:s olika specialorgan.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om styrelsearbetet i de olika FN-organen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om rekryteringsprinciperna i de olika FN-organen.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om management-/organisationskulturen inom FN.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om rivaliteten mellan de olika FN-organen.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om hur civil society, den privata sektorn samt forskningen skall kunna ges ett större formellt inflytande över FN:s arbete.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige bör ta initiativ till en reformering av säkerhetsrådets sammansättning, beslutsregler och vetorätt.

2002/03:U8 av Carl B Hamilton m.fl. (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förnyelse av folkrätten.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det svenska försvaret bör delta i internationella insatser i bl.a. FN-regi.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utlovade svenska bidrag till FN:s organisationer verkligen betalas ut i tid.

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige bör låta en större del av biståndet gå till sexuell och reproduktiv hälsa.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige i FN bör intensifiera sitt arbete med att förbättra skyddet för de mänskliga rättigheterna.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att frågan om fri abort bör drivas av Sverige i internationella forum som FN.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om Sveriges roll som pådrivare i ytterligare ratifikationer av tilläggsprotokollet till konventionen om avskaffande av all slags diskriminering mot kvinnor (CEDAW).
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige bör ta initiativ till att frågan om en FN-konvention mot diskriminering på grund av sexuell läggning eller könsidentitet lyfts fram i internationella forum som FN.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att Libyen utsetts till ordförandeland i FN:s kommission för de mänskliga rättigheterna.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att den internationella brottmålsdomstolens befogenheter inte bör inskränkas och att Romstadgan bör upprätthållas i full utsträckning.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2002

2002/03:U212 av Maud Olofsson m.fl. (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige skall verka för en avskaffad vetorätt och breddad representation i FN:s säkerhetsråd.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av att FN:s medlemsstater betalar sina medlemsavgifter.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige skall verka för att stärka den globala rättsnorm som FN-systemet representerar.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige bör motverka undertecknandet av bilaterala avtal som garanterar amerikanska medborgare immunitet i Internationella brottmålsdomstolen (ICC).
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förslag till åtgärder för slagkraftigare FN-insatser.

13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att FN-systemet inte får avsvära sig sitt ansvar för värnet av internationell fred och säkerhet.

2002/03:U224 av Göran Lenmarker m.fl. (m):

3. Riksdagen begär att regeringen i det internationella samarbetet inom FN föreslår att dess generalförsamling får en utförlig rapport och genomför en årlig debatt om läget beträffande mänskliga rättigheter och demokrati i medlemsländerna.

2002/03:U228 av Carl B Hamilton m.fl. (fp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om sambandet mellan demokrati och respekt för mänskliga rättigheter.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige bör intensifiera sitt arbete med att både försvara och förbättra skyddet för de mänskliga rättigheterna dels genom de internationella organisationer där Sverige bereds möjlighet att påverka, såsom exempelvis FN, EU, Europarådet och Världsbanken, dels genom Sveriges bilaterala samarbete med andra länder.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utveckla folkrätten till ett bättre skydd för mänskliga rättigheter inom länder.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige bör gå i spetsen för en fortsatt förnyelse av folkrätten så att den entydigt blir ett stöd, inte ett hinder, för enskilda individers grundläggande rättigheter.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige bör driva på så att fler stater, inklusive USA, ratificerar Romstadgan om den permanenta internationella brottmålsdomstolen.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om åtal av amerikanska medborgare i den permanenta internationella brottmålsdomstolen.

2002/03:U249 av Gudrun Schyman m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige i FN och andra internationella organisationer kraftfullt reagerar mot den fortsatta israeliska bosättningspolitiken och för att den israeliska ockupationen av palestinska områden upphävs.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige i FN och andra internationella organisationer verkar för en internationell övervakningsstyrka till Palestina.

2002/03:U252 av Rosita Runegrund (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige i FN stöder Finlands begäran om att anordna den femte världskonferensen för kvinnor 2005.

2002/03:U255 av Mikael Oscarsson och Tuve Skånberg (båda kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige tar initiativ till och garanterar ett nytt möblemang och inredning i FN:s gemensamma salar och sammanträdesrum.

2002/03:U257 av Lotta N Hedström m.fl. (mp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige inom FN bör ta initiativ till upprättandet av en militär flygförbudszon i södra Sudan.

2002/03:U261 av Ana Maria Narti (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en omarbetning av FN:s konvention mot rasdiskriminering.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om internationell bekämpning av all politik som bygger på hat och våldsmantik.

2002/03:U268 av Holger Gustafsson m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att återkommande bjuda in representanter från folkrörelser, näringsliv och akademiker för att granska och diskutera Sveriges utrikespolitik och åtaganden gentemot FN:s konventioner och konferenser.

2002/03:U272 av Lars Ohly m.fl. (v):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige i FN bör verka för att den kurdiska befolkningens i norr och den shiitiska minoritetens i söder säkerhet garanteras av FN och att konkreta åtgärder för att detta skall förverkligas vidtas.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige i FN måste verka för att USA:s och Storbritanniens bombningar av Irak upphör.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige i FN bör verka för att FN-inspektörerna först måste undersöka situationen i Irak innan FN vidtar ytterligare åtgärder.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige till följd av att sanktionerna mot Irak inte alls får den effekt som avses i FN skall verka för att sanktionerna hävs.

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att eftersom det s.k. Food for Oil-programmet inte fungerar måste den svenska regeringen i FN verka för att den irakiska befolkningen ges snabb och effektiv hjälp med livsmedel och mediciner så snart sanktionerna hävts och bombningarna upphört.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att den svenska regeringen skall verka för att FN utarbetar andra metoder och typer av sanktioner mot stater som begår brott mot folkrätten eller mot mänskliga rättigheter än dem som vi sett i bl.a. Irak, vilka drabbar oskyldiga i stället för dem som är ansvariga för brotten.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige i FN bör rikta uppmärksamhet på resolution 688 och verka för att världssamfundet gör aktivt bruk av den i kampen mot den irakiska diktaturen för att därigenom medverka till försvaret av alla irakiska medborgares demokratiska och mänskliga rättigheter.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige i FN verkar för att en nedtrappning av sanktioner förbinds med att den kurdiska befolkningen i norr och den shiitiska minoriteten i söder garanteras försörjning med livsmedel och mediciner, då det finns anledning att befara att mat-för-olja-programmet då avvecklas.

2002/03:U273 av Lars Ohly m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige i FN bör driva frågan om att det internationella samfundet måste ge garantier för säkerheten för norra Irak/irakiska Kurdistan.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige i FN driver frågan att regimen i Bagdad inte skall ha vetorätt vad gäller stödet från mat-för-olja-programmet till norra Irak/irakiska Kurdistan.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige i FN bör verka för att norra Irak/irakiska Kurdistan garanteras kompensation för mat-för-olja-programmet i takt med att sanktionerna mot Irak hävs.

2002/03:U276 av Lotta N Hedström m.fl. (mp):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen skall motverka ekonomiska och diplomatiska påtryckningar på FN:s säkerhetsråds medlemmar som syftar till att pressa fram en resolution om krig som enda alternativ till ett regimskifte i Irak.

2002/03:U284 av Alf Svensson m.fl. (kd):

22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utbildningsinsatser för att öka kunskap och kännedom om FN:s förklaringar och deklARATIONER om mänskliga rättigheter.

2002/03:U286 av Lotta N Hedström och Lars Ohly (mp, v):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att den svenska regeringen, enskilt och genom internationella forum som EU och FN, aktivt bör arbeta för att frågan om internflyktingars utsatthet förs upp på den internationella dagordningen i syfte att uppnå förstärkt skydd för internflyktingar.

2002/03:U296 av Holger Gustafsson m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att klargöra huruvida mänskliga rättigheter är universella eller kulturellt betingade.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att redovisa de internationella konventioner och tilläggsprotokoll som Sverige inte har ratificerat och tydligt förklara varför.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att i folkrättsliga sammanhang uppvärdera mänskliga rättigheter.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en FN-konferens om ökad förståelse mellan världens olika kulturer och religioner.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en förstärkning av de internationella övervaknings- och kontrollmekanismerna för efterlevnaden av mänskliga rättigheter.

2002/03:U311 av Peter Eriksson m.fl. (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att FN skall erbjuda de frivilliga organisationerna ett partnerskap som omfattar rätten till information, medbestämmande och koordinering.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en diskussion måste föras med FN om säkerhetsrådets sammansättning och befogenheter.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det totala ansvaret inom FN för medlemskapsprocessen (inklusive inval och uteslutning) bör ligga helt hos FN:s generalförsamling.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att NGO:er bör få konsultativ status i generalförsamlingen.

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att alla medlemmar i säkerhetsrådet på sikt borde väljas direkt av generalförsamlingen.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att de permanenta platserna i säkerhetsrådet liksom vetorätten bör avskaffas.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att generalförsamlingen bör få det totala budgetansvaret för verksamheten.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att alla medlemsländer måste betala sina avgifter till fullo, i tid och utan villkor.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att de medlemsstater som inte betalar sin avgift i tid inte bör ha rösträtt förrän avgiften betalats.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att medlemsavgiften även i fortsättningen bör bestämmas utifrån landets nationalinkomster och kapacitet att betala.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att FN borde få utvidgat mandat för att kunna agera beslutamt i samband med grova brott mot de mänskliga rättigheterna.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att icke-våldsprincipen måste bli den huvudprincip som all konflikthantering utgår ifrån.

2002/03:U313 av Agne Hansson m.fl. (c):

31. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om FN:s roll som koordinator för olika biståndsgivare.

2002/03:U322 av Bo Lundgren m.fl. (m):

21. Riksdagen begär att regeringen i det internationella samarbetet inom FN föreslår att dess generalförsamling årligen får en utförlig rapport och genomför en debatt om läget beträffande mänskliga rättigheter och demokrati i medlemsländerna.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att stärka FN:s säkerhetsråds förmåga att fatta beslut.
24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om FN.

2002/03:U328 av Rosita Runegrund m.fl. (kd):

16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör ta initiativ till att frågan om prenatal könsdiskriminering förs upp på dagordningen för FN:s generalförsamling.

2002/03: MJ490 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en FN-konferens och FN-deklaration om djurens rättigheter.

2002/03: A322 av Lars Ångström m.fl. (mp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening om vad i motionen anförs om en FN-konferens om mansrollen.